MANOGAT • Year 41 • Issue 22 • 25 February 2023 • Fagan Sud 6, Samvat 2079 • Yugabd 5124 • Price : Rs. 5/- • Pages : 28

મનોગત

અમૃતકાળમાં આત્મનિર્ભર અને અગ્રેસર અંદાજપત્ર

સુજલામ્- સુફલામ્ જળ અભિયાન- ૨૦૨૩

વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈના દિશાદર્શનથી સુજલામ્-સુફલામ્ જળ અભિયાન લોકભાગીદારી અને જન સહયોગથી રાજ્યમાં જળક્રાંતિનું જન આંદોલન બન્યું છે - મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ

મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે, વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની દીર્ઘદૃષ્ટિનું સફળતમ દૃષ્ટાંત સુજલામ્- સુફલામ્ જળ અભિયાન છે.

તેમણે કહ્યું કે લોકભાગીદારી અને જન સહયોગથી PPP ધોરણે જળસંચય અને જળસંગ્રહનું આ અભિયાન હવે રાજ્યમાં જળક્રાંતિનું જન આંદોલન બની ગયું છે.

શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે ઉમેર્યું કે આ અભિયાનને મળી રહેલા અપ્રતિમ પ્રતિસાદ અને લોકલાગણીને માન આપી રાજ્ય સરકારે આ વર્ષે અભિયાન વધુ સમય ચાલુ રાખી ૧૦૪ દિવસનું રાખવાનો અભિગમ અપનાવ્યો છે.

એટલું જ નહિ, માટી ખોદકામને કારણે મોટા પાયે માનવ દિન રોજગારી મળે છે અને નીકળેલી માટી ખેડૂતો પોતાના ખેતરમાં ઉપયોગમાં લે છે. આવી માટી સંબંધિત વિકાસ કામોમાં વપરાશમાં લેવા ખરીદ કરીને આવક પણ ઊભી થાય છે.

મુખ્યમંત્રીશ્રીએ આ જળસંચય અને જળસંગ્રહ અભિયાન વરસાદી પાણીને રોકવા અને જમીનમાં ઉતારી ભૂગર્ભ-જળસ્તર ઊંચા લાવવાનો એક સફળ પ્રયોગ બન્યો છે તે માટે આ અભિયાન સાથે સંકળાયેલ સૌને અભિનંદન આપ્યાં હતાં.

શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે ઉમેર્યું કે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ દેશને અમૃત કાળમાં લઈ જવા જળસંચયને વેગ આપતા દરેક જિલ્લામાં ૭૫ અમૃત સરોવરના નિર્માણનું આહ્‌વાન કર્યું છે.

ગુજરાત આ આહ્‌વાન ઝીલી લઈને આવા અમૃત સરોવર બનાવીને જળસંગ્રહ, જળસંચય ક્ષેત્રે દેશનું દિશાદર્શક બને તે માટે આ સુજલામ્-સુફલામ્ જળ અભિયાન ઉદ્દીપક બનશે તેવી નેમ મુખ્યમંત્રીશ્રીએ વ્યક્ત કરી હતી.

વર્ષ ૨૦૧૮થી સમગ્ર રાજ્યમાં આ અભિયાનનો આરંભ કરવામાં આવ્યો હતો. આ અભિયાન થકી વરસાદી સપાટી જળનો મહત્તમ સંગ્રહ કરીને ભૂગર્ભજળના સ્તરને ઊંચું લાવવાનું છે. તેમજ લોકોમાં પાણી બચાવવાની જાગૃત્તિને અનોખી રીતે સાંકળી લેવામાં આવી છે. ગત વર્ષ- ૨૦૨૨માં આ અભિયાન થકી ૮૪૫૦ કામો કરવામાં આવ્યાં હતાં. તેની સાથે ૫૨૨૭ મનરેગા હેઠળ અને વિભાગીય રીતે ૪,૧૩૪ કામો મળીને કુલ-૧૭,૮૧૧ કામો હાથ ધરવામાં આવ્યાં હતાં. તેની વિગતો તેમણે આપી હતી.

અત્રે ઉલ્લેખનીય છે કે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની પ્રેરણાથી શરૂ થયેલ સુજલામ્ સુફલામ્ જળ અભિયાનની સફળતાને પગલે રાજ્યમાં છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં ૭૪,૫૦૯ કામો હાથ ધરીને જળસંગ્રહક્ષમતામાં ૮૬,૧૯૬ લાખ ઘનફૂટનો વધારો થયો છે. ૫૬,૭૭૮ કિલોમીટર લંબાઈમાં નહેરો તેમજ કાંસનાં સફાઈકામો વ્યાપકપણે હાથ ધરવામાં આવેલાં છે.

Year : 41, Issue : 22, Pages : 28

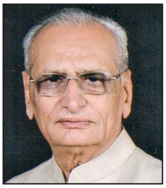

તંત્રીસ્થાનેથી

ગુજરાત બજેટ ૨૦૨૨-૨૩

પ્રિય કાર્યકર્તા બંધુ/ભગિની,

નમસ્કાર.

ગુજરાત વિધાનસભામાં આપણી ભાજપ સરકારના મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના નેતૃત્વમાં નાણામંત્રી શ્રી કનુભાઈ દેસાઈ દ્વારા વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪નું રૂા. ૩ લાખ ૧ હજાર ૨૨ કરોડનું અંદાજપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું.

આ બજેટની કેટલીક વિશેષતાઓ જોઈએ તો,

(૧) ગત વર્ષ કરતાં ૨૩% વધારા સાથેનું આ બજેટ છે. ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપનાથી અત્યાર સુધીનું આ સૌથી મોટું બજેટ છે.

(૨) વિકાસકામો માટે વિશેષ જોગવાઈ કરીને ગત વર્ષ કરતાં ૯૧% વધુ મૂડીની ફાળવણી કરવામાં આવી છે - જે બાબત ગુજરાતની વિકાસયાત્રામાં એક સીમાચિન્હ બાબત છે.

(૩) ગરીબ વર્ગને પાયાની સુવિધા, વિકાસ અને માનવ સંસાધન વિકાસનું સમતોલન, વર્લ્ડ ક્લાસ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઊભું કરવું, કૃષિ, ઉદ્યોગ, સેવા અને પ્રવાસન દ્વારા રોજગારી પૂરું પાડતું અને પર્યાવરણપ્રિય વિકાસને કેન્દ્રમાં રાખનારું આ બજેટ છે.

(૪) **PMJAY–**મા યોજનામાં પરિવાર દીઠ આરોગ્ય-સુરક્ષા માટે પ્રધાનમંત્રી જનઆરોગ્ય યોજનામાં પરિવાર દીઠ વીમા મર્યાદા રૂ. ૫ લાખથી બમણી કરીને રૂ. ૧૦ લાખ કરવામાં આવી છે. આપણે જાહેર કરેલ 'સંકલ્પપત્ર'માં જણાવેલ આ બાબત આપણે અમલમાં મૂકીને નાગરિકોના આપણા પરના ભરોસાને સિદ્ધ કર્યો છે.

(૫) આદિજાતિ વિસ્તારોમાં નવી મેડિકલ કોલેજો સ્થાપવાની જાહેરાત - અત્યંત આવકારણીય બાબત છે. આઝાદીનાં કેટલાં વર્ષો સુધી જ્યાં પ્રાથમિક શિક્ષણની શાળાઓ હતી નહી - ક્યાંક હતી તો જરૂરિયાત પ્રમાણેની નહોતી ત્યાં આજે પ્રાથમિક, માધ્યમિક કે કોલેજો બાદ હવે મેડીકલ કોલેજો બનશે તે બાબત ખરા અર્થના સંતુલિત સમાજઉત્કર્ષની આપણી ભાવના પ્રગટ કરે છે.

(૬) આગામી ૩ વર્ષમાં સીમાવર્તી ગામોને જોડતી પરિક્રમાપથ યોજના નિર્માણ પામશે.

(૭) પ્રાકૃતિક ખેતી અને દેશી ગાયના નિભાવ માટેની સહાય માટે રૂા. ૨૦૦ કરોડ ફાળવવામાં આવ્યા છે.

(૮) કૃષિક્ષેત્રે ઉદ્યોગ સાહસિકતા માટે **Index-A**ની સ્થાપનાનો વિચાર પોતે જ અદ્‌ભુત અને આશાસ્પદ છે.

(૯) દ્વારિકાધીશ મંદિર અને પરિસરનો વિકાસ કરવા યાત્રાધામ કોરિડોર બનાવી દ્વારકાનગરીના મૂળ વૈભવને પુનઃ સ્થાપિત કરવાનો સંકલ્પ પણ આપણી સરકારના અંદાજપત્રમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

વંદે માતરમ્.

- સુરેન્દ્ર પટેલ

પત્રવ્યવહાર કાર્યાલય
મનોગત પાક્ષિક
ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત 'દેશ
દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક,
ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧
ફોન : ૦૭૯-૨૫૫૦૪૫૨૨
વૉટ્સએપ નં. : ૬૩૫૧૯૫૯૦૯૪
E-mail : manogat.1980@gmail.com

તંત્રી મુદ્રક 'કાશક
સુરેન્દ્રભાઈ મોતીલાલ પટેલ ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત વતી ગુજરાત ઑફસેટ '઼ા. લિ., 'ઑફસેટ હાઉસ' સ્ટેશન રોડ, વટવા, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૪૦ ખાતે છપાવી ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત 'દેશ કાર્યાલય, દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક, ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧થી 'ગટ કર્યું.

Editor : Printer : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel on behalf of Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh Printed at **Gujarat Offset Pvt. Ltd.**, 'Offset House', Station Road, Vatva, Ahmedabad and Published from Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001

વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વમાં દેશના અમૃતકાળમાં ગુજરાતને અગ્રેસર રાખનારું ૨૦૨૩-૨૪નું બજેટ - મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ

મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે જણાવ્યું હતું કે, ગત વર્ષના બજેટ કરતાં ૨૩ ટકાનો વધારો આ બજેટમાં કર્યો છે. મુખ્યમંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું કે, ગુજરાત વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વ અને માર્ગદર્શનમાં બે દાયકા કરતાં વધુ સમયથી દેશનું ગ્રોથ એન્જિન અને વિકાસ રોલ મોડેલ બન્યું છે.

આ જ અવિરત વિકાસયાત્રાને વધુ વેગવંતી હરણફાળ ભરાવવાના ઉદ્દેશ્યથી આ વર્ષનું બજેટ પાંચ સ્તંભ પર મુખ્યત્વે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતું બજેટ છે. આ જે પાંચ સ્તંભો છે તેની ભૂમિકા આપતાં મુખ્યમંત્રીશ્રીએ કહ્યું કે, સમાજના ગરીબ જરૂરતમંદ વર્ગોને પાયાની સુવિધા અને સામાજિક સુરક્ષા, સંતુલિત અને સમતોલ વિકાસના લાભ સાથે માનવ સંસાધન વિકાસ, જનસુખાકારી અને આર્થિક સમૃદ્ધિને વધુ સુદૃઢ બનાવવા વર્લ્ડ ક્લાસ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઊભું કરવું, કૃષિ, ઉદ્યોગ અને સેવા અને ખાસ તો ટૂરિઝમ દ્વારા નવી રોજગારીને મહત્વ આપવું, ગ્રીન ગ્રોથ-પર્યાવરણપ્રિય વિકાસ એ પાંચ બાબતોને બજેટમાં આવરી લેવાઈ છે.

સામાજિક સુરક્ષાને અહેમિયત આપીને શ્રમિકોના કલ્યાણ હેતુથી શ્રમિકોને કામકાજના સ્થળથી નજીક રહેણાંકની વ્યવસ્થા માટે મુખ્યમંત્રી શ્રમિક બસેરા યોજના શરૂ કરી છે. એટલું જ નહિ, જુદા-જુદા પ્રકારના નિર્માણકાર્ય સાથે સંકળાયેલા કારીગરો-વિશ્વકર્માઓને વિવિધ પ્રોત્સાહનો આપી સ્વરોજગારીની તકો ઊભી કરાશે, તેમ પણ શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે જણાવ્યું હતું.

સામાજિક સુરક્ષાની વિવિધ કલ્યાણ યોજનાઓ જરૂરતમંદ પરિવારો સુધી સુપેરે પહોંચે તે માટે દરેક પરિવારને ફેમિલી ઓળખ પત્ર આપવાની નવી બાબત બજેટનું અગત્યનું પાસું છે તેમ તેમણે જણાવ્યું હતું.

કોટવાળિયા, કોલધા અને કાથોડી વગેરે આદિજાતિઓના સર્વાંગી વિકાસ માટે મુખ્યમંત્રી આદિજાતિ સર્વાંગી ઉત્કર્ષ યોજના પણ શરૂ કરવામાં આવી છે તેમજ ગરીબ જરૂરતમંદ મધ્યમવર્ગીય પરિવારોને આરોગ્ય સુરક્ષા માટે વડાપ્રધાનશ્રી જન આરોગ્ય – મા યોજનાના પરિવાર દીઠ વીમા મર્યાદા વાર્ષિક ૧૦ લાખ કરી છે તેની ભૂમિકા મુખ્યમંત્રીશ્રીએ આપી હતી.

ગુજરાતને આરોગ્યપ્રદ બનાવવાની નેમ સાથે ૪૨૦૦ કરોડ રૂપિયાની વર્લ્ડ બેન્ક લોન સાથે 'શ્રેષ્ઠ ગુજરાત' બહુ આયામી આરોગ્યલક્ષી યોજના આવનારાં પાંચ વર્ષમાં અમલી કરાશે તેની બજેટ જોગવાઈ પણ તેમણે જણાવી હતી.

આરોગ્ય અને સામાજિક સુરક્ષા સાથે શિક્ષણને પણ સર્વગ્રાહી મહત્વ આપીને આ વર્ષે રૂ. ૪૩,૫૬૫ કરોડની જોગવાઈઓ શિક્ષણ માટે કરી છે. અરવલ્લી, મહિસાગર, છોટાઉદેપુર અને ડાંગ જેવા આદિજાતિ વિસ્તારોમાં નવી મેડિકલ કોલેજની સ્થાપના કરવાની બજેટ જાહેરાત મુખ્યમંત્રીશ્રીએ આવકારી હતી. વડાપ્રધાનશ્રીના સફળ પ્રયાસોથી આ વર્ષ ઇન્ટરનેશનલ મિલેટ વર્ષ વિશ્વભરમાં ઉજવાય છે ત્યારે આંગણવાડી અને શાળાના બાળકોને પોષણયુક્ત, શુદ્ધ સાત્ત્વિક આહાર માટે મધ્યાહ્ન ભોજનમાં શ્રી અન્ન મિલેટનો સમાવેશ કરાશે. આ ઉપરાંત શ્રી અન્નનું વિતરણ પણ વાજબી ભાવની દુકાનો પરથી કરવાની પહેલ આપણે કરવાના છીએ તેમ તેમણે જણાવ્યું હતું.

માતૃશક્તિનો મહિમા કરતાં માતા-બહેનો કિશોરીઓને પોષણ માટે પૂર્ણા યોજના, સ્વાસ્થ્ય અને સામાજિક સુરક્ષા સેવા માટે ૬ હજાર કરોડનું પ્રાવધાન કર્યું છે. સાથે સાથે ગુજરાતને અમૃતકાળમાં વિકાસમાં અગ્રેસર રાખવા વર્લ્ડ ક્લાસ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલોપમેન્ટ માટે આગામી પાંચ વર્ષમાં પાંચ લાખ કરોડ રૂપિયા ખર્ચ કરવાના છીએ તેની વિગતો મુખ્યમંત્રીશ્રીએ આપી હતી.

ગ્રામ્ય કક્ષાનાં ઘરો સુધી ઇન્ટરનેટ કનેક્ટિવિટી માટે ફાયબર નેટવર્ક વિસ્તારવાનો પણ આ બજેટમાં ધ્યેય છે તથા વડાપ્રધાનશ્રી

નરેન્દ્રભાઈ મોદીના ક્લિન-ગ્રીન એનર્જીના સંકલ્પને સાકાર કરતાં ૨૦૨૩ સુધીમાં ગુજરાતની રિન્યુએબલ ઊર્જા વપરાશ ૪૨ ટકા સુધી લઈ જવાનો લક્ષ્યાંક પણ રાખ્યો છે. શહેરી ક્ષેત્રોમાં માળખાકીય સગવડો માટે ૩૭ ટકાનો વધારો કરવા સાથે સ્વર્ણિમ જયંતિ મુખ્યમંત્રી શહેરી વિકાસ યોજનાને ૨૦૨૪ સુધીમાં લંબાવીને ૮,૦૮૬ કરોડની જોગવાઈ કરી છે તેની વિગતો તેમણે આપી હતી.

રાજ્યના રોડ, રસ્તા, હાઇવેઝ વગેરેને વધુ સુદૃઢ કરવા વિવિધ કામો માટે ૨૦,૬૪૨ કરોડની જોગવાઈ આ બજેટમાં કરી છે. રૂ. ૧૫૦૦ કરોડના ખર્ચે રાજ્યમાં પાંચ હાઇસ્પીડ કોરિડોર વિકસાવવા સાથે ત્રણ વર્ષમાં સિમાવર્તિ વિસ્તારના ગામોને જોડતી અને ૧૦૦ ટકા કનેક્ટિવિટી માટેની પરિક્રમા પથ યોજના શરૂ કરાશે એમ તેમણે કહ્યું હતું.

નર્મદા મૈયાનાં વધારાનાં જળ કચ્છના છેવાડાના ગામ મોડકુબા સુધી પહોચતાં કર્યાં છે. કચ્છના વધુ વિસ્તારોને આ નર્મદા જળ પહોંચાડવા ઉદ્‌વહન પાઇપલાઇન માટે ૧૯૭૦ કરોડ ફાળવવામાં આવ્યા છે. સાથોસાથ આરોગ્ય, શિક્ષણ, આદિજાતિ વિકાસ, કૃષિ અને ગ્રામીણ વિકાસ સાથે સાથે ઊભરતા ક્ષેત્ર સાયન્સ ટેકનોલોજીને પણ વેગવાન બનાવવા ૨૧૯૩ કરોડનું પ્રાવધાન કર્યું છે જે ગયા વર્ષ કરતાં ૨૨૭ ટકા વધુ છે.

ખેડૂત અને ખેતીને વધુ સમૃદ્ધ બનાવવા ૨૧૬૦૫ કરોડ રૂપિયા કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગને ફાળવ્યા છે. પ્રાકૃતિક ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવા દેશી ગાયના નિભાવ ખર્ચ સહાય માટે રૂ. ૨૦૦ કરોડ ફાળવ્યા છે. કૃષિ ક્ષેત્રે ઉદ્યોગ સાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા ઇન્ડેક્ષ્ટ-એ ની સ્થાપના કરવામાં આવશે, તેની પણ તેમણે સરાહના કરી હતી.

ખેડૂતોને વીજજોડાણ તેમજ રાહત દરે વીજળી ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે ૮,૨૭૮ કરોડની જોગવાઈ કરી છે. સાથે સાથે ડ્રીપ ઇરિગેશનને પ્રોત્સાહન આપવા ખેડૂતો માટે ડ્રીપ અને સ્પ્રિંકલર વસાવવા ૧૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ કરી છે તે મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે આવકારી હતી. વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ ગ્રીન ગ્રોથની હિમાયત કરી છે.

ગુજરાતમાં આવનારા પાંચ વર્ષમાં ગ્રીન ગ્રોથ માટે બે લાખ કરોડ ખર્ચ કરવાના બજેટ પ્રાવધાનની વિગતો આપતાં તેમણે ગુજરાતનું રજૂ થયેલું ૨૦૨૩-૨૪નું બજેટ સર્વસમાવેશી, સર્વપોષી, સર્વગ્રાહી અને સર્વતોમુખી વિકાસનું પથ પ્રદર્શક બજેટ ગણાવ્યું હતું.

લોકહિતકારી અને લોક ઉપયોગી બજેટ રજૂ કરવામાં આવ્યું – શ્રી સી. આર.પાટીલ

ગુજરાત રાજયનું વર્ષ 2023-24નું બજેટ રાજયના મૃદુ અને મક્કમ મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના માર્ગદર્શનમાં રાજયના નાણામંત્રી શ્રી કનુભાઈ દેસાઈએ રજૂ કર્યું. આ બજેટ અત્યાર સુધીનું સૌથી વધુ 3 લાખ 1 હજાર 22 કરોડનું રજૂ કરવામાં આવ્યું. ગત વર્ષ કરતા વધુ રકમનું બજેટ રજૂ કરવામાં આવ્યું.

આ બજેટમાં નવા કોઈ કરવેરો નહીં તેમજ જૂના કરવેરામાં કોઈ વધારો કરવામાં આવ્યો નથી. દરેક વર્ગની અપેક્ષા સાકાર કરનારુ બજેટ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. રાજયના બજેટને પ્રદેશ અધ્યક્ષ શ્રી સી. આર. પાટીલે આવકારતાં જણાવ્યું, ગુજરાત રાજ્યનું આ બજેટ આવનાર પાંચ વર્ષના રોડ મેપને ધ્યાને રાખી રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. આ બજેટ લોકહિતકારી અને લોકઉપયોગી બજેટ છે. બજેટ યુવાનો, મહિલાઓ, આદિવાસી સમાજ, પ્રવાસન અને રોજગાર વધે તે રીતનું બજેટ રજૂ કરાયું છે. આ બજેટ વિકસિત ગુજરાતને વધુ વેગવતું બનાવશે અને જનતાની અપેક્ષાઓ પરિપૂર્ણ કરવામાં મદદરૂપ નીવડશે. રાજયના અરવલ્લી, છોટાઉદેપુર, મહીસાગર અને ડાંગ જિલ્લામાં નવી મેડિકલ કોલેજો સ્થપાશે તેમજ અંબાજી અને ધરોઈને વિશ્વકક્ષા પ્રવાસન અને યાત્રાધામ બનાવવા 300 કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. આ બજેટ આત્મનિર્ભર ભારતની નેમ અને વિકસિત ગુજરાતના પાયાને વધુ મજબૂત કરનારું રજૂ કરવામાં આવ્યું હોવાથી રાજયના મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ તેમજ રાજયના નાણામંત્રીશ્રી કનુભાઈ દેસાઈ સહિત અધિકારીઓને ખૂબ ખૂબ શુભકામના પાઠવું છું.

ગુજરાત સરકાર બજેટ ૨૦૨૩-૨૪

મહિલા અને બાળવિકાસ વિભાગ માટે કુલ રૂા.૭૦૬૪ કરોડની જોગવાઈ

"સશક્ત સમાજના નિર્માણ માટે સશકત મહિલા"ના મંત્રને વરેલી અમારી સરકાર મહિલાઓની ગરિમા, સુરક્ષા અને સમૃદ્ધિ માટે કટિબદ્ધ છે. અમારી સરકારોના પ્રયત્નોથી બેટી બચાવો જન અભિયાનને સફળતા હાંસલ થયેલ છે. જન્મ સમયનો પ્રતિ હજાર પુરુષોએ સ્ત્રીઓનો જન્મદર વર્ષ ૨૦૦૧માં ૮૦૨ હતો જે વર્ષ ૨૦૨૦માં વધીને ૯૬૫ નોંધાયો છે. બાળકોના આરોગ્ય, પોષણ અને પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણની કાળજી લઈ ભવિષ્યની પેઢીના નિર્માણ દ્વારા વિકસિત ગુજરાતનો સંકલ્પ ગુજરાત સરકારે કર્યો છે.

- વિધવા બહેનોને આર્થિક રીતે મદદ કરી તેમને સામાજિક સુરક્ષા પૂરી પાડવા માટે ગંગા સ્વરૂપા યોજના અંતર્ગત આર્થિક સહાય આપવામાં આવે છે. આ યોજનામાં કોઈપણ પાત્રતા ધરાવતી બહેન સહાયથી વંચિત ન રહે તે માટે સેચ્યુરેશન એપ્રોચથી કામગીરી હાથ ધરવામાં આવી રહેલ છે. આ યોજના માટે રૂા.૧૮૯૭ કરોડની જોગવાઈ.
- પૂરક પોષણ યોજના અંતર્ગત ૩ થી ૬ વર્ષનાં બાળકોને આંગણવાડીમાં ગરમ નાસ્તો અને ભોજન તથા બાળકો, કિશોરીઓ અને સગર્ભા-ધાત્રી માતાઓને ટેક હોમ રાશન પૂરું પાડવા માટે રૂા.૧૪૫૨ કરોડની જોગવાઈ.
- માતા યશોદા તરીકે ફરજ બજાવનાર આંગણવાડીની બહેનોના માનદવેતન અને અન્ય સવલતો માટે રૂા.૭૫૪ કરોડની જોગવાઈ.
- ૧૫ થી ૧૮ વર્ષની કિશોરીઓ માટે પૂર્ણા યોજના અંતર્ગત પોષક આહાર પૂરો પાડવા માટે રૂા.૩૯૯ કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ અને વિકાસશીલ તાલુકાઓમાં દૂધ સંજીવની યોજના હેઠળ અંદાજિત ૧૩ લાખ બાળકો, સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓને પેશ્ચ્યુરાઇઝ્ડ ફ્લેવર્ડ દૂધ આપવા માટે રૂા.૧૨૬ કરોડની જોગવાઈ.
- મુખ્યમંત્રી માતૃશક્તિ યોજના (MMY) હેઠળ સગર્ભામાતાને એક હજાર દિવસ સુધી પ્રતિ માસ પ્રતિ લાભાર્થી ૨ કિલો ચણા, ૧ કિલો તુવેરદાળ અને ૧ લિટર સીંગતેલ આપવામાં આવે છે, જેના માટે રૂા.૨૧૪ કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ વિસ્તારમાં સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓના પોષણને સુદઢ કરવા પોષણ સુધા યોજના અમલી કરી છે. જે માટે રૂા.૧૩૩ કરોડની જોગવાઈ.
- આંગણવાડી કેન્દ્રોના નિર્માણ, અપગ્રેડેશન અને સુવિધાઓ વધારવા માટે રૂા.૨૬૮ કરોડની જોગવાઈ.
- વ્હાલી દીકરી યોજના અંતર્ગત સહાય આપવા માટે રૂા.૧૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- બાળકોને આંગણવાડીમાં ગુણવત્તાપૂર્ણ પૂર્વ પ્રાથમિક શિક્ષણ મળી રહે તે માટે જરૂરી સાધન-સામગ્રી ઉપલબ્ધ કરાવવા તેમજ ડિજિટલ લર્નિંગ મટીરિયલ પૂરું પાડવા રૂા.૪ કરોડની જોગવાઈ.

અન્ન, નાગરિક પુરવઠા અને ગ્રાહકોની બાબતોના વિભાગ માટે કુલ રૂા.૨૧૬૫ કરોડની જોગવાઈ

રાજ્યમાં પાત્રતા ધરાવતાં કુટુંબોની અન્ન સલામતી સુનિશ્ચિત કરી તેમને પોષણક્ષમ આહાર મળી રહે તે માટે રાહત દરે અનાજ અને અન્ય આવશ્યક ખાદ્યસામગ્રી પૂરી પાડવા સરકાર પ્રતિબદ્ધ છે. પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ

અન્ન યોજના દ્વારા NFSA કુટુંબોને છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં વિનામૂલ્યે અનાજ પૂરું પાડી કોરોનાના કપરા કાળમાં સરકાર ગરીબો માટે મદદરૂપ થયેલ છે. અન્ન સુરક્ષા, પોષણ અને નાગરિક પુરવઠાની યોજનાઓના સુદૃઢ અમલીકરણ માટે ગત વર્ષે જોગવાઈમાં ૨૪%નો વધારો સૂચવવામાં આવ્યો છે. આગામી વર્ષ માટે વિભાગની જોગવાઈમાં ૪૨% જેટલો ધરખમ વધારો હું સૂચવું છું.

- જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અંતર્ગત ૭૧ લાખ રેશનકાર્ડ ધારક NFSA કુટુંબોને અન્ન વિતરણ કરવા રૂા.૬૧૭ કરોડની જોગવાઈ.
- ઉજ્જ્વલા યોજના અંતર્ગત સમાવેશ કરી રાજ્યના અંદાજે ૩૯ લાખ કુટુંબોને રાંધણગેસ સિલિન્ડરનું વિતરણ કરવામાં આવેલ છે. આ પરિવારોને દર વર્ષે બે રાંધણગેસ સિલિન્ડર વિના મૂલ્યે રિફિલિંગ કરી આપવા રૂા.૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અંતર્ગત NFSA કુટુંબોને તુવેર દાળ રાહત દરે આપવા માટે રૂા.૨૭૭ કરોડની જોગવાઈ.
- જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અંતર્ગત ખાદ્યતેલનું વિતરણ કરવા રૂા.૧૨૮ કરોડની જોગવાઈ.
- NFSA કુટુંબોના આહારમાં પ્રોટીનની માત્રા વધારવા માટે કુટુંબદીઠ દર માસે ૧ કિ.ગ્રા. ચણા વિતરણ રાહતદરે રાજ્યના ૭૫ તાલુકાઓમાં કરવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમનો વ્યાપ વધારી હવે સંપૂર્ણ રાજ્યમાં અમલ કરવામાં આવશે. જે અંતર્ગત રૂા.૮૭ કરોડની જોગવાઈ.
- સૂક્ષ્મ પોષક તત્વોયુક્ત ડબલ ફોર્ટિફાઇડ મીઠા (આયર્ન + આયોડિનયુકત)ના વિતરણ માટે રૂા.૬૮ કરોડની જોગવાઈ.
- જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અંતર્ગત અન્ન વિતરણને વધુ પોષણલક્ષી બનાવવા હાલમાં ૧૪ જિલ્લામાં ફોર્ટિફાઇડ ચોખા(ફોલિક એસીડ + આયર્ન + વિટામીન બી-૧૨ યુકત)નું વિતરણ કરવામાં આવે છે, જેનો વ્યાપ વધારી હવે રાજ્યના તમામ જિલ્લાઓમાં ફોર્ટિફાઇડ ચોખાનું વિતરણ કરવામાં આવશે, જેના માટે રૂા.૬૦ કરોડની જોગવાઈ.
- શ્રીઅન્ન(મિલેટ)ના વપરાશને પ્રોત્સાહન આપવા તેમજ આહારમાં તેનો સમાવેશ કરવા બાજરી, જુવાર, રાગી(નાગલી) વગેરેની જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થાથી વિતરણ કરવામાં આવશે. આ હેતુસર જરૂરી જથ્થાંની ખરીદી ખેડૂતો પાસેથી કરવા પ્રોત્સાહન આપવા માટે રૂા.૩૦ કરોડની જોગવાઈ.

પંચાયત, ગ્રામ ગૃહનિર્માણ અને ગ્રામવિકાસ વિભાગ માટે કુલ રૂા.૧૦,૭૪૩ કરોડની જોગવાઈ

ગામના છેવાડાના માનવીને પણ તમામ સરકારી યોજનાઓનો લાભ મળી રહે તે રાજ્ય સરકારની નેમ છે. ત્રિસ્તરીય પંચાયતી માળખાને સુદૃઢ બનાવવા ગ્રામ, તાલુકા, જિલ્લા પંચાયતના મકાનોનું નવીનીકરણ, રેકર્ડનું મોડનાંઇઝેશન અને ટેકનોલોજીનો મહત્તમ ઉપયોગ કરી ગામડાંઓના સર્વાંગી વિકાસ માટે જરૂરી પગલાં સરકાર લઈ રહી છે. ગ્રામ્ય કક્ષાએ સફાઈ, પાણી જેવી મૂળભૂત સુવિધાઓ આપવાની સાથોસાથ ગ્રામ્ય સંસાધનોનું યોગ્ય સંચાલન અને માવજત માટે જરૂરી વ્યવસ્થા ઊભી કરવામાં આવશે.

પંચાયત

- ૧૫મા નાણાપંચ અંતર્ગત ગ્રામ્ય માળખાકીય સુવિધાઓના સુદૃઢીકરણ માટે રૂા.૨૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ગ્રામ્ય પાણી પુરવઠાઓ યોજનાઓ માટે વિનામૂલ્યે વીજપુરવઠાની યોજના અંતર્ગત સહાય માટે રૂા.૭૩૪ કરોડની જોગવાઈ.
- પંચાયત વિસ્તારમાં પાણી તથા સ્વચ્છતાનાં અનેકવિધ કામોના અમલીકરણ માટે રૂા.૧૭૭ કરોડની જોગવાઈ.
- ઇ-ગ્રામ વિશ્વગ્રામ યોજના થકી ગ્રામ્ય લોકોને સરકારી યોજનાઓનો લાભ સરળતાથી તેમના ગામમાં જ મેળવી શકે છે. હાલમાં આ યોજના અંતર્ગત મળનાર સેવાઓની સંખ્યા વધીને ૩૨૧ થયેલ છે. દર વર્ષે અંદાજિત ૪.૫ કરોડ વ્યવહારો આ નેટવર્ક મારફત થાય છે. જે ડિજિટલ ગવર્નન્સની દિશામાં મોટી હરણફાળ છે. આ યોજનાને વધુ સુદૃઢ કરવા તેમજ તેનો વ્યાપ વધારવા રૂા.૧૬૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી, એકતા નગરની નજીક આવતાં ગામોમાં પીવાના પાણી, ગટર વ્યવસ્થા, રોડ રસ્તાની

તેમજ ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજીને લગતી માળખાકીય સુવિધાઓ વિકસાવવા તેમજ પર્યાવરણની જાળવણી માટે રૂા.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.

ગ્રામવિકાસ વિભાગ

- મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર યોજના (મનરેગા) હેઠળ રૂા.૧૩૯૧ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (ગ્રામીણ) હેઠળ આવાસો બાંધવા માટે રૂા.૯૩૨ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રધાનમંત્રી કૃષિ સિંચાઈ યોજના-વોટરશેડ ડેવલપમેન્ટ કમ્પોનન્ટ (PMKSY-WDC) માટે રૂા.૨૨૦ કરોડની જોગવાઈ.
- મહિલાઓના સશક્તિકરણ અને આર્થિક વિકાસ માટે નેશનલ રૂરલ લાઇવલીહુડ મિશન (આજીવિકા) અંતર્ગત રૂા.૨૧૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્વચ્છ ભારત મિશન(ગ્રામીણ) અંતર્ગત ગામોમાં ઘન અને પ્રવાહી કચરાના નિકાલની સુવિધા હાથ ધરવામાં આવે છે. ગોબરધન યોજના અંતર્ગત ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ઊર્જા સુરક્ષા સાથે જૈવિક ખાતરનો લાભ આપવા બાયોગેસ પ્લાન્ટ અને સ્લરી પ્રોસેસિંગ યુનિટ સ્થાપવામાં આવે છે. આ યોજનાઓ માટે જોગવાઈ રૂા.૨૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- દીનદયાલ ગ્રામીણ કૌશલ યોજના હેઠળ ૫૦૦૦ જેટલી મહિલાઓને ડાયમંડ વર્કની અને બીજી મહિલાઓને જુદા જુદા કૌશલ્ય માટે તાલીમ આપવા માટે રૂા.૨૩ કરોડની જોગવાઈ.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ માટે કુલ રૂા.૧૯,૬૮૫ કરોડની જોગવાઈ

શહેરી વિસ્તારોમાં પાણી, ગટર વ્યવસ્થા, રસ્તાઓ, ઘન કચરાનો નિકાલ, સ્ટ્રીટલાઇટ વગેરે માળખાકીય સગવડોના વિકાસ દ્વારા ગુજરાતના શહેરોના રહેણાંકનું સ્તર ઉત્તરોત્તર સુધારવાની સરકારની નેમ છે. શહેરોના મૂળ વિસ્તાર અને તેની વધારેલી હદમાં આ સગવડોનું આયોજન મૂડીક્ષેત્રે મોટું રોકાણ માંગી લે તેમ છે. વિકસિત ગુજરાતના સંકલ્પ સાથે માનવ વિકાસ સૂચકાંક સુધારવાના હેતુથી શહેરીક્ષેત્રોની માળખાકીય સગવડો માટે વિભાગના બજેટમાં ૩૭% નો માતબર વધારો સૂચવું છું.

- મહાનગરપાલિકા, નગરપાલિકા તેમજ શહેરી સત્તામંડળોમાં પાયાની માળખાકીય સુવિધાઓ માટે અમલમાં મૂકેલ સ્વર્ણિમ જયંતી મુખ્યમંત્રી શહેરી વિકાસ યોજનાને વર્ષ ૨૦૨૪ સુધી લંબાવવામાં આવેલ છે. આ યોજના માટે રૂા.૮૦૮૬ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્થાનિક સ્વરાજની શહેરી સંસ્થાઓને નાણાકીય સહાય આપવાની યોજના (ઓક્ટ્રોય નાબૂદી વળતર યોજના) અંતર્ગત રૂા.૩૦૪૧ કરોડની જોગવાઈ.
- અમૃત-૨.૦ અંતર્ગત પાણી પુરવઠા, ગટર વ્યવસ્થા, વરસાદી પાણીનો નિકાલ, તળાવોનો વિકાસ અને પરિવહન વ્યવસ્થા માટે રૂા.૧૪૫૪ કરોડની જોગવાઈ.
- ૧૫મા નાણાપંચ હેઠળ આગામી વર્ષ માટે રૂા.૧૨૭૪ કરોડની જોગવાઈ.
- શહેરી વિસ્તારોને રેલ્વે ફાટકમુક્ત બનાવવાના અભિયાન અંતર્ગત ૧૦૦ ઓવરબ્રિજ/અંડરબ્રિજ બનાવવા માટે રૂા.૧૧૩૧ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (શહેરી) અંતર્ગત આગામી વર્ષમા ૧ લાખ જેટલા વધુ લોકોને આવાસ પૂરા પાડવાના લક્ષ્યાંકને સિદ્ધ કરવા રૂા.૧૦૬૬ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૮ હજાર કરોડના ખર્ચે નિર્માણ થનાર અમદાવાદ મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત ફેઝ-૧ ની મેટ્રો સેવા કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે. જ્યારે ફેઝ-૨ની કામગીરી પ્રગતિમાં છે. અંદાજે રૂા.૧૨ હજાર કરોડના ખર્ચે બનનાર સુરત મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટના ફેઝ-૧ અને ફેઝ-૨ની કાર્યવાહી પ્રગતિમાં છે. આ પ્રોજેક્ટને રાજ્ય સરકારની સહાય પેટે રૂા.૯૦૫ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્માર્ટ સિટી મિશન હેઠળ રૂા.૫૪૭ કરોડની જોગવાઈ.
- શહેરી પરિવહનને વધુ સશક્ત બનાવવા માટે મુખ્યમંત્રી શહેરી પરિવહન યોજના હેઠળ ૫૦ ટકા વાયેબિલિટી ગેપ ફંડિંગ આપવામાં આવે છે. જે માટે રૂા.૩૦૦ કરોડની જોગવાઈ
- નેશનલ રીવર કન્ઝર્વેશન પ્લાન હેઠળ સુરતમાં તાપી શુદ્ધીકરણ પ્રોજેક્ટ માટે રૂા.૨૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્વચ્છ ભારત મિશન તથા નિર્મળ ગુજરાત યોજના હેઠળ રૂા.૨૬૨ કરોડની જોગવાઈ.

- નગરપાલિકાઓને વીજબીલ ભરવામાં સહાયભૂત થવા "વિજબીલ પ્રોત્સાહન નિધિ" સ્થાપિત કરવામાં આવશે. જે માટે રૂા.૧૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- મહાનગરપાલિકાઓમાં આઇકોનિક બ્રીજ બનાવવા માટે કુલ રૂા.૪૦૦ કરોડના આયોજન સામે જોગવાઈ રૂા.૧૦૦ કરોડ.
- દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના-નેશનલ લાઇવલીહુડ મિશન હેઠળ રૂા.૮૮ કરોડની જોગવાઈ.
- મહાનગરપાલિકાઓમાં લોકોને હરવા ફરવા માટે રમણીય સ્થળોનું નિર્માણ કરવા નેચર પાર્કનું આયોજન. આ માટે રૂા.૮૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અગ્નિશમન વાહનો પૂરાં પાડવા અને મોડલ ફાયર સ્ટેશન બનાવવા માટે રૂા.૬૬ કરોડની જોગવાઈ.
- વર્લ્ડબૅન્ક સહાયિત ગુજરાત રેઝિલીયન્ટ સિટી ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ હેઠળ રૂા.૩૪ કરોડની જોગવાઈ.
- રાજ્યની નગરપાલિકાઓમાં સિવિક સેન્ટરો ઊભાં કરવા માટે રૂા.૩૩ કરોડની જોગવાઈ.
- નગરપાલિકાઓના સુચારુ વ્યવસ્થાપન અને તાંત્રિક કામોના અમલીકરણ, મોનિટરીંગ અને દેખરેખની કામગીરી માટે કમિશ્નરશ્રી મ્યુનિસિપાલિટી એડમિનિસ્ટ્રેશનની ટેકનિકલ જગ્યાઓ માટે રૂા.૧૮ કરોડની જોગવાઈ.

ગિફ્ટ સિટી

ગિફ્ટ સિટી ભારતનું પ્રથમ અને એકમાત્ર કાર્યરત એવું આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાંકીય સેવાઓનું કેન્દ્ર છે. ભારતની અને વિદેશની નામાંકિત બેંકો, ઇન્શ્યુરન્સ અને રિઇન્શ્યુરન્સ કંપનીઓ, બે આંતરરાષ્ટ્રીય એક્સચેન્જો અને તેની સાથે મૂડીબજાર સાથે જોડાયેલ ઇન્ટરમીડિએરીઝ ગિફ્ટ સિટી ખાતેથી કાર્યરત છે. તાજેતરમાં, ગિફ્ટ સિટી ખાતે નવી બિઝનેસ ગતિવિધિઓ જેવી કે એરક્રાફ્ટ લીઝિંગ અને ફાઇનાન્સીંગ, ગ્લોબલ ઇન હાઉસ સેન્ટર્સ, શીપ લીઝિંગ અને ફાઇનાન્સીંગ, ગ્લોબલ ટ્રેઝરી કાર્યો તથા અન્યને મંજૂરી આપવામાં આવેલ છે. ગિફ્ટ સિટીમાં કાર્યરત એક્સચેન્જોમાં ૫૦ બિલિયન યુ.એસ.ડોલરથી પણ વધારેના બોન્ડનું લિસ્ટિંગ થયેલું છે. ગિફ્ટ સિટી ખાતે કાર્યરત IFSC ભારતીય કોર્પોરેટ્સને વિદેશી મૂડી બજારમાંથી મૂડી અને ઋણ (ડેટ) મેળવવાની મોટી તક પૂરી પાડે છે.

ગિફ્ટ સિટી ખાતે એક વિશિષ્ટ પ્રકારનું ફિન-ટેક હબ સ્થાપવામાં આવશે. આ હબનો ઉદ્દેશ ભારતમાં ફિન-ટેક શિક્ષણ અને સંશોધનની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવાનો, ફિનટેક સ્ટાર્ટ અપ તથા ઇન્ક્યુબેશનને પ્રોત્સાહિત કરવા, ટેકનોલોજીમાં પુરાવા આધારિત સંશોધન, રાષ્ટ્રીય તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધનકારોને પ્રોત્સાહિત કરવા માટેનો છે. ગિફ્ટ સિટી માટે રૂા.૭૬ કરોડની જોગવાઈ.

ઊર્જા અને પેટ્રોકેમિકલ્સ વિભાગ માટે કુલ રૂા.૮૭૩૮ કરોડની જોગવાઈ

આગામી વર્ષોમાં ખેતી, ઘરગથ્થું તેમજ ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે વીજ વપરાશ વધવાની શકયતાઓને ધ્યાને લેતાં રાજ્યની જનતાને અવિરત અને સાતત્યપૂર્ણ વીજ પુરવઠો મળી રહે તેવા ભવિષ્યલક્ષી આયોજન સરકારે કરેલ છે. રાજ્યના વીજ વપરાશમાં રિન્યુએબલ ઊર્જાનો હિસ્સો વધારવા માટે સૌર અને પવન ઊર્જાનું મોટાપાયે ઉત્પાદન કરવાનું આયોજન છે. ઊર્જાના કાર્યક્ષમ ઉપયોગ અને બચત માટે લોક સહકાર સાથે વિવિધ કાર્યક્રમો હાથ ધરવામાં આવશે તેમજ દરેક ક્ષેત્રે એનર્જી ઓડિટની કામગીરીને આગળ ધપાવવામાં આવશે.

- ખેડૂતોને રાત્રિના બદલે દિવસે વીજળી પૂરી પાડવા માટે કિસાન સૂર્યોદય યોજના અંતર્ગત રૂા.૧૫૭૦ કરોડની જોગવાઈ.
- રીવેમ્પ્ડ ડિસ્ટ્રિબ્યૂશન સ્કીમ અંતર્ગત વીજ વિતરણ માટે માળખાકીય સુવિધાઓનું અપગ્રેડેશન અને સ્માર્ટ મીટરની યોજના માટે રૂા.૧૩૯૦ કરોડની જોગવાઈ.
- વીજ ઉત્પાદન અને ટ્રાન્સમિશન નેટવર્કના સુદૃઢીકરણ માટે રૂા.૧૩૩૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સબ સ્ટેશનની આસપાસની સરકારી ફાજલ જમીન પર ૨૫૦૦ મેગાવોટની ક્ષમતાના સોલાર પી.વી. પ્રોજેક્ટની સ્થાપના માટે રૂા.૧૧૮૫ કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ, સાગરકાંઠા તથા અન્ય વિસ્તારોમાં નવાં કૃષિ વિષયક વીજજોડાણો આપવા માટે રૂા.૧૦૧૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સાગરકાંઠા તથા આદિજાતિ વિસ્તારોમાં નવા સબ-સ્ટેશનો સ્થાપવા માટે રૂા.૩૬૦ કરોડની જોગવાઈ.
- પી.એમ. કુસુમ યોજના અંતર્ગત સોલાર પાવર

આધારિત એગ્રીકલ્ચરલ પંપ પૂરા પાડવા માટે કુલ રૂા.૧૫૨ કરોડની જોગવાઈ.

- રસ્તાઓના વિસ્તૃતીકરણમાં અથવા હયાત રસ્તાઓ પર અડચણરૂપ વીજમાળખાનું શિફટીંગ, રિપ્લેસમેન્ટ કરવા માટે રૂા.૧૦૫ કરોડની જોગવાઈ.
- ડિસ્ટ્રિબ્યૂશન લોસ ઘટાડવા અને જીવ સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવા ઓવરહેડ ડિસ્ટ્રિબ્યૂશન નેટવર્કને અન્ડરગ્રાઉન્ડ કેબલ નેટવર્કમાં તબદીલ કરવા રૂા.૧૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ખેતીવાડી ફીડરોના હયાત જૂના જર્જરીત વીજ વાયરો, કંડકટર બદલવાની કામગીરી તથા ખેતીવાડી ફીડરોના વિભાજનની કામગીરી કરી ગુણવત્તાસભર વીજ પુરવઠો પૂરો પાડવા રૂા.૮૭ કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ વિસ્તારોમાં આધુનિક ટેકનોલોજીના ઉપયોગ દ્વારા સાતત્યપુર્ણ અને ગુણવત્તાયુક્ત વીજળી પૂરી પાડવા રૂા.૫૨ કરોડની જોગવાઈ.
- ઊર્જાના કાર્યક્ષમ ઉપયોગ તેમજ ઊર્જા બચત માટે લોક સહકાર સાથે વિવિધ કાર્યક્રમો હાથ ધરવા તેમજ દરેક ક્ષેત્રે એનર્જી ઓડિટને પ્રોત્સાહન આપવા રૂા.૨૦ કરોડની જોગવાઈ.

માર્ગ અને મકાન વિભાગ માટે કુલ રૂા.૨૦,૬૪૨ કરોડની જોગવાઈ

રાજ્યનાં તમામ ગામો અને બીજા મહત્વનાં સ્થળોને ગ્રામ્ય રસ્તાઓ અને ધોરીમાર્ગોના સુઆયોજિત નેટવર્કથી જોડવામાં આવેલ છે. આગામી વર્ષોમાં આ માળખાકીય સુવિધાઓની કામગીરીને આગળ ધપાવવા અને સુદ્રઢ કરવા આયોજનો હાથ ધરેલ છે. આ રસ્તાઓના સુદૃઢીકરણની કામગીરી સાથે ગુણવત્તામાં પણ વધારો કરવાનું સરકારનું લક્ષ્ય છે.

પ્રગતિ હેઠળનાં કામો

- મુખ્યમંત્રી ગ્રામ સડક યોજના માટે રૂા.૨૮૦૮ કરોડની જોગવાઈ.
- મહાનગરો, બંદરો, ઔદ્યોગિક વિસ્તાર, પ્રવાસન તથા યાત્રાધામોને જોડતા રસ્તાઓના અનુભાગોને ફોર-લેન બનાવવાની અંદાજે રૂા.૨૮૦૦ કરોડની કામગીરીનું આયોજન.
- ૭ વર્ષ પૂર્ણ થયેલ હોય તેવા રસ્તાઓનું રીસરફેસીંગની કામગીરી માટે અંદાજિત રૂા.૨૨૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- જુદા જુદા રસ્તાઓના અનુભાગોની અંદાજે ૧ હજાર કિલોમીટર લંબાઈને ૧૦ મીટર કે ૭ મીટર પહોળા કરવાની રૂા.૧૬૭૯ કરોડની કામગીરીનું આયોજન.
- ‘૯૬૨ કરોડના ખર્ચે ઓખા અને બેટ દ્વારકાને જોડતા ચાર-માર્ગીય કેબલ સ્ટેઇડ સિગ્નેચર બ્રિજની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.
- સરખેજ-ગાંધીનગર હાઈવેને રૂા.૯૧૩ કરોડના ખર્ચે છ-માર્ગીય કરવાની કામગીરી અન્વયે ત્રણ સ્ટ્રકચર (છારોડી, ઉજાલા, ખોડિયાર આર.ઓ.બી.) ની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ છે. આ કામગીરી પૂર્ણ થયેથી ગાંધીનગર અને અમદાવાદને જોડતો રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ સંપૂર્ણપણે છ-માર્ગીય થશે.
- અમદાવાદ-બગોદરા-રાજકોટ હાઈવેને રૂા.૩૩૫૦ કરોડના ખર્ચે છ-માર્ગીય કરવાની કામગીરી માટે રૂા.૬૧૫ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રધાનમંત્રી ગ્રામ સડક યોજના અંતર્ગત અંદાજે ૩૦૦૦ કિલોમીટરના ગ્રામ્ય માર્ગોને પહોળા કરવા રૂા.૧૭૫૦ કરોડની અંદાજિત કિંમતનાં કામોને મંજુરી મળેલ છે જે પૈકી ૧૧૮૫ કિ.મી.ની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ, જેના માટે રૂા.૬૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- જૂના પુલોના પુનઃબાંધકામ અને મજબૂતીકરણ માટે રૂા.૫૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ‘૪૦૧ કરોડના ખર્ચે કચ્છ અને બનાસકાંઠા જિલ્લાઓને જોડતા ઘડુલી-સાંતલપુર રસ્તાની ૮૦ કિ.મી. લંબાઈની ખૂટતી કડીઓની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.
- ભરૂચ દહેજ રસ્તા પર રૂા.૪૦૦ કરોડના ખર્ચે ભોળાવ જંક્શનથી શ્રવણ જંક્શન સુધી ૩ કિ.મી. લંબાઈનો છ-માર્ગીય એલિવેટેડ કોરીડોર જેમાં હયાત રેલવે ઓવરબ્રિજ ઉપર ડબલ હાઈટ પર રેલવે ઓવરબ્રિજની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.
- ભૂજ-ખાવડા-ધર્મશાળા રસ્તો રૂા.૩૫૨ કરોડના ખર્ચે દ્વિમાર્ગીય કરવાની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.
- રસ્તાઓનું મજબૂતીકરણ, અપગ્રેડેશન, ખૂટતી કડીના રસ્તાઓ અને પુલના બાંધકામ સહિતના

કોસ્ટલ હાઇવે માટેના રૂા.૨૪૪૦ કરોડના આયોજન અંતર્ગત ૨૫ રસ્તાઓની રૂા.૬૯૩ કરોડની કામગીરી. જેના માટે રૂા.૨૭૮ કરોડની જોગવાઈ.

- પી.એમ. ગતિશક્તિ અંતર્ગત મહત્ત્વના પ્રોજેક્ટ અમદાવાદ-મુંબઈ બુલેટ ટ્રેનના ઇંકવિટી ફાળા માટે રૂા.૨૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- કીમ-માંડવી રાજ્ય ધોરીમાર્ગ–૬૫ ના ૪૦ કિ.મી. લંબાઈના રસ્તાને વિકસાવવા માટે રૂા.૨૦૦ કરોડની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.
- સાપુતારાથી સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી (એકતાનગર) ને જોડતા ૨૧૮ કિ.મી. લંબાઈના રસ્તા પૈકી ૯૫ કિ.મી. લંબાઈના રસ્તાઓ માટે રૂા.૨૧૯ કરોડની કામગીરી. જેના માટે રૂા.૧૪૦ કરોડની જોગવાઈ.
- આદિજાતિ વિસ્તારમાં ગામમાંથી શાળા તથા પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર સુધીના પાકા રસ્તા અને પુલો માટે રૂા.૩૨૨ કરોડની કામગીરી. જેના માટે રૂા.૧૨૩ કરોડની જોગવાઈ.
- રેલ્વે ક્રોસીંગ પર ઓવરબ્રિજ બાંધવા અંગે :

  – ડી.એફ.સી.સી. રૂટ ઉપર આવતા રેલ્વે લેવલ ક્રોસીંગ તેમજ અન્ય રેલ્વે ક્રોસીંગો પર આર.ઓ.બી. ની કામગીરી પૈકી રૂા.૨૯૭૬ કરોડના ખર્ચે કુલ ૫૨ (બાવન) રેલ્વે ઓવરબ્રિજનાં કામો પ્રગતિ હેઠળ.

  – ફાટકમુક્ત અભિયાન હેઠળ રૂા.૪૧૧૮ કરોડના ખર્ચે કુલ ૮૫ આર.ઓ.બી.ની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ.

નવી બાબતો

- ટૂરિસ્ટ સર્કિટને જોડતા રસ્તાઓના વિકાસ માટે રૂા.૬૦૫ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૬૦૦ કરોડના ખર્ચે પરિક્રમા પથના બાંધકામ અન્વયે રૂા.૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૫૦૦ કરોડના ખર્ચે ભારે ટ્રાફિક ધરાવતા પાંચ રસ્તાઓ વટામણ-પીપળી, સુરત-સચિન-નવસારી, અમદાવાદ-ડાકોર, ભૂજ-ભચાઉ અને રાજકોટ-ભાવનગરને હાઈસ્પીડ કોરીડોર તરીકે વિકસાવવા માટે રૂા.૩૮૪ કરોડની જોગવાઈ.
- અમદાવાદ–મહેસાણા–પાલનપુર રસ્તાને રૂા.૯૫૦ કરોડના ખર્ચે હાઈબ્રિડ એન્યુઈટી પદ્ધતિથી ફ્લાયઓવર સહિત છ-માર્ગીય કરવા માટે રૂા.૧૬૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ભરૂચ–દહેજ રસ્તાને રૂા.૮૦૦ કરોડના ખર્ચે એક્સેસ કંટ્રોલ્ડ એક્સપ્રેસ-વે તરીકે વિકસાવવા માટે રૂા.૧૬૦ કરોડની જોગવાઈ.

જળસંપત્તિ પ્રભાગ માટે ₹૯૭૦૫ કરોડની જોગવાઈ

જીવન અને પર્યાવરણ બંને માટે જળ આવશ્યક તત્ત્વ છે. ઉપલબ્ધ પાણીનો સ્રોતોનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરવા, તેનો સંગ્રહ તથા તે પાણીને ડેમથી ખેતરો અને ઘરો સુધી પહોચાડવાનું સુદૃઢ માળખું સરકારે ઊભું કર્યું છે. સિંચાઈ યોજનાઓની કાર્યક્ષમતામાં વધારો કરવા અને પાણીની અછતવાળા વિસ્તારોમાં સિંચાઈ સુવિધા વધારવા નવી માળખાકીય સુવિધાઓ ઊભી કરવા માટે પણ સરકાર કાર્યરત છે. ક્ષારપ્રવેશ નિયંત્રણ તેમજ ભૂગર્ભજળની પરિસ્થિતિમાં સુધારો કરવા માટે વિવિધ યોજનાઓ અમલમાં મૂકેલ છે. કૃષિ અને પીવાના પાણી માટે જળસંસાધનોની અગત્યતા ધ્યાને લેતાં આ બજેટમાં ગત વર્ષની સરખામણીમાં ૮૨%નો વધારો સૂચવવામાં આવ્યો છે.

- અંદાજિત રૂા.૪૩૨૦ કરોડના ખર્ચે નર્મદાના વધારાના પાણીના કચ્છ વિસ્તારમાં વિતરણ માટે ઉદ્‌વહન પાઇપલાઇનો માટે રૂા.૧૯૭૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સૌરાષ્ટ્રમાં વિવિધ ચેકડેમોને જોડી નર્મદાના પાણી પહોંચાડવાની મહત્ત્વાકાંક્ષી સૌની યોજનાની ખૂટતી કડીઓ માટે રૂા.૭૨૫ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૫૬૬ કરોડની કસરાથી દાંતીવાડા પાઈપલાઈન યોજના માટે રૂા.૬૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ખારીકટ કેનાલને બોક્ષ સ્ટ્રકચરમાં રૂપાંતર કરી તેની પુનઃરચના કરવા માટે રૂા.૩૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ચેકડેમ, તળાવો ઊંડા કરવા અને નવા બનાવવા માટે જળસંચય યોજના અંતર્ગત રૂા.૨૭૨ કરોડની જોગવાઈ.
- પાનમ જળાશય આધારિત ઉદ્‌વહન પાઇપલાઇનો માટે રૂા.૧૯૫ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૦૨૦ કરોડની ઉકાઈ જળાશય આધારિત સોનગઢ–ઉચ્છલ–નિઝર ઉદ્‌વહન પાઇપલાઇન માટે રૂા.૧૭૫ કરોડની જોગવાઈ.

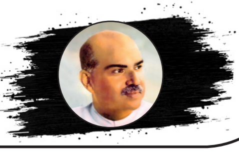

- સાબરમતી નદી ઉપર સિરીઝ ઓફ બેરેજ બાંધવા માટે રૂા.૧૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ગાંધીનગર ગિફ્ટ સિટી નજીક સાબરમતી રીવરફ્રન્ટ માટે રૂા.૧૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૭૧૧ કરોડની તાપી-કરજણ લીંક પાઇપલાઇન માટે રૂા.૧૩૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૯૨ કરોડની ડીંડરોલથી મુક્તેશ્વર પાઇપલાઇન યોજના માટે રૂા.૧૦૯ કરોડની જોગવાઈ.
- દક્ષિણ ગુજરાતના આદિજાતિ વિસ્તારમાં આવેલ નદીઓ ઉપર ચેકડેમો, બેરેજો, વિયર વગેરે બનાવવા માટે રૂા.૧૦૩ કરોડની જોગવાઈ.
- વાત્રક જળાશય આધારિત ઉદ્‌વહન સિંચાઇ યોજના માટે રૂા.૧૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- કચ્છમાં મોટા ચેકડેમો, તળાવો જેવાં જળસંગ્રહનાં કામો માટે રૂા.૮૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૨૫૦ કરોડની વાઘરેજ રિચાર્જ યોજના માટે રૂા.૮૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૩૨ કરોડની પાનમ જળાશય આધારિત વાંકડી ગામથી સંતરામપુર તાલુકાના તળાવો માટે ઉદ્‌વહન સિંચાઇ યોજનાઓ માટે રૂા.૭૦ કરોડની જોગવાઈ.
- મેશ્વો, ખારી, પુષ્પાવતી અને રૂપેણ નદીઓ પર સિરીઝ ઓફ ચેકડેમ બાંધવા માટે રૂા.૫૫ કરોડની જોગવાઈ.
- અંદાજિત રૂા.૧૧૦ કરોડની પૂર્ણા ટાઇડલ રેગ્યુલેટર યોજના માટે રૂા.૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- કડાણા જળાશય આધારિત સરસડી ઉદ્‌વહન સિંચાઈ યોજના માટે રૂા. ૪૫ કરોડની જોગવાઈ.
- મેશ્વો જળાશય આધારિત ઉદ્‌વહન સિંચાઇ યોજના માટે રૂા.૪૫ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રગતિ હેઠળની અંદાજિત રૂા.૫૫૧ કરોડની થરાદથી સીપુ ડેમ સુધીની પાઈપલાઈન યોજના માટે રૂા.૩૦ કરોડની જોગવાઈ.
- વડોદરા જિલ્લામાં મહી નદી પર પોઇચા ગામે વિયર માટે રૂા.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.

ભાડભૂત યોજના

સમુદ્રી ભરતીથી થતી જમીનની ખારાશ અટકાવવા તથા ભૂગર્ભજળની ગુણવત્તા સુધારવા માટે નર્મદા નદી ઉપર અંદાજે રૂા.૫૪૦૦ કરોડની ભાડભૂત યોજનાની કામગીરી શરૂ કરેલ છે. આ યોજનાથી પાણીસંગ્રહની સાથેસાથે પરિવહનમાં નોંધપાત્ર સુધારો થશે. આ યોજના માટે રૂા.૧૪૧૫ કરોડની જોગવાઈ.

સરદાર સરોવર યોજના

સરદાર સરોવર યોજના દેશની એક અગત્યની આંતરરાજ્ય બહુહેતુક યોજના છે, જે ગુજરાતની જીવાદોરી સમાન છે. આ યોજના પૂર્ણ થતાં હાલમાં અંદાજે ૧૦ હજાર ગામો અને ૧૭૬ શહેરોને ઘરવપરાશ માટે પાણી પૂરું પાડવામાં આવે છે. નર્મદા યોજના અંતર્ગત રાજ્યમાં કેનાલનું મોટું નેટવર્ક પથરાયેલ છે જેની કુલ લંબાઇ અંદાજે ૭૦ હજાર કિ.મી. છે. નર્મદા યોજનાના કમાન્ડ હેઠળ અંદાજે ૧૮ લાખ હેકટર વિસ્તાર આવરી લેવાયેલ છે, જેથી આ વિસ્તારની કાયાપલટ થયેલ છે. સરદાર સરોવર ડેમ અને કેનાલ પર ૧૪૫૦ મેગાવોટની કુલ સ્થાપિત ક્ષમતાવાળાં બે જળવિદ્યુત મથકો કાર્યરત છે. આ જળવિદ્યુત મથકો દ્વારા અત્યાર સુધી અંદાજે ૬ હજાર કરોડ યુનિટ જેટલું વિક્રમી વીજ ઉત્પાદન થયેલ છે. આમ, ગુજરાતની તમામ વસ્તી તેમજ અર્થતંત્ર માટે નર્મદા યોજના મોટા વરદાનસમી સાબિત થયેલ છે. આ યોજના માટે રૂા.૫૯૫૦ કરોડની જોગવાઈ.

- કચ્છ શાખા નહેરના બાકી કામો માટે રૂા.૧૦૮૨ કરોડની જોગવાઈ.
- કચ્છ અને સૌરાષ્ટ્ર શાખા નહેરના પંપિંગ સ્ટેશનના વિસ્તરણ, જાળવણી અને સંચાલન માટે રૂા.૬૭૫ કરોડની જોગવાઈ.
- નર્મદા મુખ્ય નહેર પર વધારાના સ્ટ્રક્ચર તથા કેનાલ ઓટોમેશન તેમજ જાળવણીની કામગીરી માટે રૂા.૧૭૮ કરોડની જોગવાઈ.
- નર્મદા કમાન્ડ વિસ્તારમાં સિંચાઈના પાણીનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરી મહત્તમ પાક ઉત્પાદન મળે તે હેતુથી તાલીમ, નિદર્શન, ખેડૂત શિબિર, જમીનની ચકાસણી વગેરે કૃષિલક્ષી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે રૂા.૧૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ગરૂડેશ્વર વિયર તથા વિવિધ શાખા નહેરો પર વીજમથકોની સ્થાપના, જાળવણી અને મરામત માટે રૂા.૫૦ કરોડની જોગવાઈ.

સૂક્ષ્મ સિંચાઈ

ઉપલબ્ધ પાણીમાંથી સિંચાઈક્ષેત્રમાં વધારો કરવા માટે આપણું રાજ્ય સૂક્ષ્મ સિંચાઈનો મહત્તમ ઉપયોગ કરી પાણીનો કરકસરભર્યો ઉપયોગ કરે તે આજની જરૂરિયાત છે. અત્યાર સુધીમાં અંદાજે ૨૧ લાખ હેક્ટર વિસ્તારમાં સૂક્ષ્મ સિંચાઇની સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ કરાવી આ દિશામાં ગુજરાતે દેશને એક નવી રાહ ચીંધેલ છે. ભૂગર્ભજળ અને ઉદ્‌વહન સિંચાઈ યોજનાઓ દ્વારા પાઇપલાઇનથી અપાતા પાણીમાં પણ સૂક્ષ્મ સિંચાઈના ઉપયોગથી વોટરયુઝ એફિસિયન્સીમાં વધારો કરી પાણી અને વીજળીની બચત કરી ખેત-ઉત્પાદન વધારી શકાય છે. સૂક્ષ્મ સિંચાઈ દ્વારા જળસિંચનના અભિગમને રાજ્યવ્યાપી અભિયાન બનાવવામાં આવશે.

- ગુજરાત ગ્રીન રિવોલ્યુશન કંપનીના માધ્યમથી ખેડૂતોને ડ્રીપ અને સ્પ્રિંકલર વસાવવા માટે રૂા.૧૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ભારત સરકાર સહાયિત રૂા.૭૫૦ કરોડની અટલ ભૂજલ યોજના અંતર્ગત સૂક્ષ્મ સિંચાઇને પ્રોત્સાહન આપવા રૂા.૨૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ઉદ્‌વહન સિંચાઈ યોજનાઓને સેચ્યુરેશન એપ્રોચથી સૂક્ષ્મ સિંચાઈ સાથે જોડવા માટે ખૂટતી કડીનાં કામો માટે રૂા.૪૮૨ કરોડની જોગવાઈ.

કૃષિ, ખેડૂતકલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ માટે કુલ રૂા.૨૧,૬૦૫ કરોડની જોગવાઈ

કૃષિ ક્ષેત્રે ગુજરાતે દીર્ઘદૃષ્ટિપૂર્ણ અને લાંબા ગાળાનો વિકાસ વ્યૂહ અપનાવ્યો છે. વાવણીથી વેચાણ સુધી ખેડૂતો સાથે અડીખમ ઊભી રહેલી અમારી સરકારે કૃષિ ઉત્પાદન વધારવાની દિશામાં મક્કમ પગલાં ભર્યા છે. કૃષિમાં વૈવિધ્યીકરણ લાવી બાગાયત, પશુપાલન, એગ્રોપ્રોસેસીંગ, એગ્રોમાર્કેટીંગ જેવી સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ તેમજ અદ્યતન ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી ખેડૂતોની આવક વધારવાનું અમારી સરકારનું ધ્યેય છે. પ્રાકૃતિક કૃષિ માટે ખેડૂતો પ્રેરિત થાય તેના સઘન પ્રયાસો હાથ ધરવામાં આવેલ છે. કૃષિ ક્ષેત્રે ઉદ્યોગ સાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા અને કૃષિક્ષેત્રને લગતી માહિતી સેન્ટ્રલ પોર્ટલ પર ઉપલબ્ધ કરાવવા iNDEXT-A ની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

- પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિ યોજના અંતર્ગત છેલ્લાં ચાર વર્ષમાં એકંદરે બાર હપ્તામાં આશરે ૬૧ લાખથી વધુ ખેડૂત કુટુંબોને સીધેસીધા તેમના બેન્ક ખાતામાં અંદાજે રૂા.૧૨ હજાર કરોડની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
- ખેડૂતોને વીજજોડાણ તેમજ રાહતદરે વીજળી ઉપલબ્ધ કરાવવા રૂા.૮૨૭૮ કરોડની જોગવાઈ.

પાક કૃષિ વ્યવસ્થા

- ટ્રેક્ટર તેમજ કૃષિ યાંત્રિકીકરણ માટેના અન્ય સાધનો તેમજ વિવિધ ઓજારોની ખરીદીમાં સહાય આપવા રૂા.૬૧૫ કરોડ જેટલી માતબર રકમની જોગવાઈ.
- વન્ય પ્રાણીઓ દ્વારા ખેડૂતોના પાકને થતું નુકસાન અટકાવવા ખેતરની ફરતે કાંટાળી તારની વાડ અને સોલાર ફેન્સીંગ બનાવવા સહાય માટે રૂા.૪૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- કૃષિ અને સંલગ્ન ક્ષેત્રોના વિવિધ પ્રોજેક્ટ માટે રાષ્ટ્રીય કૃષિ વિકાસ યોજના અંતર્ગત રૂા.૨૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રાકૃતિક ખેતી કરતા ખેડૂતને દેશી ગાયના નિભાવ ખર્ચ સહાય આપવા રૂા.૨૦૩ કરોડની જોગવાઈ.
- એગ્રો અને ફુડ પ્રોસેસિંગ એકમોને સહાય આપવા રૂા.૨૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ખાતેદાર ખેડુતોને આકસ્મિક મૃત્યુ/કાયમી અપંગતાના કિસ્સામાં વીમા રક્ષણ આપવાની યોજના હેઠળ રૂા.૧૨૫ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્માર્ટ ફાર્મિંગની યોજના અંતર્ગત સોઈલ હેલ્થ કાર્ડ અને ખેડૂતોને કૃષિ એડ્‌વાઇઝરી માટે રૂા.૫૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ખેડૂતોને મિલેટ્‌સના વાવેતર વિસ્તાર વધારવા બિયારણ સહાય, પ્રચાર-પ્રસાર વગેરે માટે રૂા.૩૫ કરોડની જોગવાઈ.
- નેનો ફર્ટિલાઇઝર અને જંતુનાશક દવાઓના છંટકાવ માટે કૃષિ ક્ષેત્રે અદ્યતન ડ્રોન ટેક્નોલોજીને પ્રોત્સાહન આપવા રૂા.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.
- ટ્રેનિંગ ફોર એગ્રિકલ્ચરલ લર્નિંગ એન્ડ ઇન્ટીગ્રેશન મીશન (TALIM) યોજના માટે રૂા.૨ કરોડની જોગવાઈ.
- શેરડીના પાક માટે સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ ઊભું કરવા રૂા.૨ કરોડની જોગવાઈ.

પશુપાલન

- ગૌશાળા, પાંજરાપોળ અને ટ્રસ્ટ સંચાલિત સંસ્થાઓને ગૌવંશ નિભાવ માટે મુખ્યમંત્રી ગૌમાતા પોષણ યોજના અંતર્ગત રૂ.૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- મુખ્યમંત્રી નિ:શુલ્ક પશુ સારવાર યોજના અને ફરતાં પશુ દવાખાનાંની સેવાઓ માટે રૂ.૧૦૯ કરોડની જોગવાઈ.
- ગ્રામ્ય કક્ષાએ સ્વરોજગારી માટે ડેરી ફાર્મ તેમજ પશુ એકમ સ્થાપવા સહાય માટે રૂ.૬૨ કરોડની જોગવાઈ.
- દૂધ ઉત્પાદક સહકારી સંઘોને વિવિધ માળખાકીય સુવિધાઓ વિકસાવવા માટે સહાય પૂરી પાડવા રૂ.૧૨ કરોડની જોગવાઈ.
- કરુણા એનિમલ એમ્બ્યુલન્સ-૧૯૬૨ની સેવાઓ માટે રૂ.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.
- રાજ્યમાં ૧૫૦ નવાં સ્થાયી પશુ દવાખાનાં શરૂ કરવા રૂ.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.

સહકાર

- ખેડૂતો, પશુપાલકો અને સાગરખેડુઓને કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ મારફત અપાતા રૂ.૩ લાખ સુધીના ટૂંકી મુદતનું પાક ધિરાણ પર વ્યાજ સહાય પેટે રૂ.૧૨૭૦ કરોડની જોગવાઈ.
- પ્રાથમિક કૃષિ સહકારી મંડળીઓના કોમ્પ્યુટરાઇઝેશન તેમજ સાધન સહાય માટે રૂ.૧૨૪ કરોડની જોગવાઈ.
- બજાર સમિતિઓમાં વેરહાઉસ બનાવવા સહાય માટે રૂ.૩૮ કરોડની જોગવાઈ.
- કિસાન કલ્પવૃક્ષ યોજના હેઠળ બજાર સમિતિઓમાં માળખાગત સુવિધાઓ સુદૃઢ કરવા રૂ.૨૩ કરોડની જોગવાઈ.
- તાલુકા અને જિલ્લા સહકારી ખરીદ વેચાણ સંઘોના વિવિધ પ્રોજેક્ટ માટે કેપિટલ સહાયની યોજના અંતર્ગત રૂ.૩ કરોડની જોગવાઈ.

પ્રવાસનના વિકાસની હરણફાળને વેગવંતી બનાવવા માટે રૂ.૨૦૭૭ કરોડની જોગવાઈ

- આઇકોનિક ટૂરિસ્ટ સ્થળોના સંકલિત વિકાસ માટે રૂ.૭૦૬ કરોડની જોગવાઈ.
- ધાર્મિક, હેરિટેજ, એડવેન્ચર અને ઇકો ટૂરિઝમ અંતર્ગત આવતા પ્રવાસન સ્થળોના વિકાસ માટે રૂ.૬૪૦ કરોડની જોગવાઈ.
- એરસ્ટ્રીપ/એરપોર્ટનો વિકાસ કરવા તેમજ એર કનેક્ટિવિટી વધારવા માટે રૂ.૨૧૫ કરોડની જોગવાઈ.
- અંબાજી-ધરોઈબંધ પરિક્ષેત્રને વિશ્વકક્ષાના પ્રવાસી અને યાત્રાધામવિકાસ માટે રૂ.૩૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- રાજ્યમાં આવેલ જુદાં જુદાં યાત્રાધામોના વિકાસ અને યાત્રિકોની સગવડો વધારવા માટે રૂ.૯૪ કરોડની જોગવાઈ.
- હેરિટેજ અને સિનેમેટિક પ્રવાસન નીતિ માટે રૂ.૩૩ કરોડની જોગવાઈ.
- કર્લી જળાશય વિસ્તારને પર્યટન સ્થળ તરીકે વિકાસ કરવા માટે રૂ.૨૫ કરોડની જોગવાઈ.
- ધોળાવીરા, ધરોઈ, નડાબેટ, કડાણા ડેમ, શિવરાજપુર વગેરે સ્થળોએ ટેન્ટ સિટી વિકસાવવા માટે રૂ.૨૦ કરોડની જોગવાઈ.
- સ્વામી વિવેકાનંદ સર્કિટના વિકાસ માટે રૂ.૧૨૦ કરોડના આયોજન સામે રૂ.૧૦ કરોડની જોગવાઈ.

સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી-એકતા નગર એકતાનગર ખાતે વિવિધ કામગીરી માટે રૂ. ૫૯૫ કરોડની જોગવાઈ

માનનીય વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની પ્રેરણા અને નેતૃત્વ હેઠળ સ્થપાયેલ ૧૮૨ મીટર ઊંચી સરદાર પટેલની પ્રતિમા સંપૂર્ણ દેશને એકતા અને અખંડિતતાનો સંદેશ આપે છે. પ્રવાસીઓ માટે વિવિધ આકર્ષણો સાથે તેમની સગવડોમાં ઉત્તરોત્તર વધારો કરવામાં આવી રહેલ છે. એકતાનગર આજે વિશ્વના નોંધપાત્ર પર્યટન સ્થળ તરીકે ઊભરી રહેલ છે. આદિજાતિ સંસ્કૃતિ, પ્રકૃતિ અને પાણીના સંગમને વિશ્વ સમક્ષ પ્રદર્શિત કરી રોજગારીની વિપુલ તકોનું સર્જન કરવા આ વિસ્તારનો સંકલિત વિકાસ કરવાનું આયોજન છે. આગામી સમયમાં એકતાનગર ખાતે વિશ્વકક્ષાની ડ્રાઇવ ઇન સફારી અને વિવિધ પ્રકારના મ્યુઝિયમ પણ સ્થાપવામાં આવશે.

આજે ભારતમાં દરરોજ 38 કિમીની ઝડપે હાઈવે બનાવવામાં આવી રહ્યા છે અને દરરોજ 5 કિમીથી વધુ રેલ લાઈનો નાખવામાં આવી રહી છે – પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

2014માં સ્થિતિ એવી હતી કે લાખો કરોડનાં કૌભાંડોને કારણે દેશની પ્રતિષ્ઠા દાવ પર લાગી ગઈ હતી

મિત્રો, તમે આ વર્ષે ET ગ્લોબલ બિઝનેસ સમિટની થીમ 'રિમેજિન બિઝનેસ, રિઈમેજિન ધ વર્લ્ડ' રાખી છે. બાય ધ વે, મને ખબર નથી કે આ રીમેજીન થીમ માત્ર અન્ય લોકો માટે છે કે ઓપિનિયન મેકર્સ માટે પણ, તેઓ શું લાગુ કરશે? આપણા દેશમાં, મોટાભાગના અભિપ્રાય નિર્માતાઓ દર છ મહિને એક જ ઉત્પાદનને ફરીથી લૉંચ કરવામાં વ્યસ્ત છે. અને આ રીલૉન્ચમાં પણ તેઓ રી-ઇમેજિનેશન કરતા નથી. ઠીક છે, અહીં ખૂબ જ બુદ્ધિશાળી લોકો બેઠા છે. તે ગમે તે હોય, પરંતુ આ આજના સમય માટે ખૂબ જ સુસંગત વિષય છે, કારણ કે જ્યારે દેશે અમને સેવા કરવાની તક આપી, ત્યારે સૌથી પહેલું કામ અમે કર્યું, જરા ફરી કલ્પના કરો. 2014માં સ્થિતિ એવી હતી કે લાખો કરોડનાં કૌભાંડોને કારણે દેશની પ્રતિષ્ઠા દાવ પર લાગી ગઈ હતી. ભ્રષ્ટાચારના કારણે ગરીબો પણ પોતાના હકની વસ્તુઓ માટે તડપતા હતા. યુવાઓની આકાંક્ષાઓ, કુટુંબવાદ અને ભત્રીજાવાદનું બલિદાન આપવામાં આવી રહ્યું હતું. પોલિસી પેરાલિસિસને કારણે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ વર્ષોથી વિલંબિત થઈ રહ્યા હતા. આવા વિચાર અને અભિગમથી દેશ માટે ઝડપથી આગળ વધવું મુશ્કેલ હતું. તેથી જ અમે શાસનના દરેક તત્ત્વની પુનઃકલ્પના, પુનઃશોધ કરવાનું નક્કી કર્યું. ગરીબોને સશક્ત બનાવવા માટે સરકારે કલ્યાણ વિતરણમાં કેવી રીતે સુધારો કરવો જોઈએ તેની અમે પુનઃકલ્પના કરી. અમે ફરીથી કલ્પના કરી કે સરકાર કેવી રીતે વધુ કાર્યક્ષમ રીતે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવી શકે છે. દેશના નાગરિકો સાથે સરકારનો કેવો સંબંધ હોવો જોઈએ તેની અમે ફરી કલ્પના કરી. હું તમને કલ્યાણ વિતરણ સંબંધિત પુનઃકલ્પના પર થોડું વિગતવાર જણાવવા માંગું છું.

નહેરુજી પણ સમસ્યા વિશે જાણતા હતા, પરંતુ તેના ઉકેલની તૈયારી દેખાઈ ન હતી

સાથીઓ, એક સમયે નેહરુજીએ કહ્યું હતું કે જે દિવસે દરેક ભારતીય પાસે શૌચાલયની સુવિધા હશે, તે દિવસે આપણે જાણીશું કે દેશ વિકાસની નવી ઊંચાઈ પર છે. હું પંડિત નેહરુજીની વાત કરી રહ્યો છું. તમે અનુમાન કરી શકો છો કે તે કેટલાં વર્ષો પહેલાં હતું. મતલબ કે નહેરુજી પણ સમસ્યા વિશે જાણતા હતા, પરંતુ તેના ઉકેલની તૈયારી દેખાઈ ન હતી અને તેના કારણે દેશનો મોટો હિસ્સો લાંબા સમય સુધી મૂળભૂત સુવિધાઓથી વંચિત રહ્યો હતો. 2014માં, જ્યારે અમને સેવા કરવાની તક મળી, ત્યારે દેશના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં સ્વચ્છતા કવરેજ 40% કરતાં ઓછું હતું. અમે આટલા ઓછા સમયમાં 10 કરોડથી વધુ શૌચાલય બનાવ્યાં, સ્વચ્છ ભારત અભિયાન શરૂ કર્યું. આજે દેશના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં સ્વચ્છતા કવરેજ 100 ટકા સુધી પહોંચી ગયું છે.

અમે માત્ર 3.5 વર્ષમાં 80 મિલિયન એટલે કે 8 કરોડ નવાં નળ કનેક્શન આપ્યાં

હું તમને સ્વચ્છ પાણી પુરવઠાનું ઉદાહરણ પણ આપીશ. આઝાદીના 7 દાયકા પછી પણ આપણા દેશમાં માત્ર 30 મિલિયન એટલે કે 3 કરોડ ગ્રામીણ પરિવારો પાસે નળજોડાણ હતું. 160 મિલિયન ગ્રામીણ પરિવારો એટલે કે 16 કરોડ પરિવારો તેનાથી વંચિત હતા. મોટી

મોટી વાતો કરવાને બદલે અમે માત્ર 3.5 વર્ષમાં 80 મિલિયન એટલે કે 8 કરોડ નવાં નળ કનેક્શન આપ્યાં છે. આ પુનઃકલ્પનાની અજાયબી છે.

ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સંબંધિત આપણા નિર્ણયોમાં દેશની જરૂરિયાત ઓછી જોવામાં આવી હતી અને રાજકીય મહત્ત્વાકાંક્ષાને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી હતી

મિત્રો, આ સમિટમાં સામેલ નિષ્ણાતો પણ સહમત થશે કે ભારતના ઝડપી વિકાસ માટે સારું ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર જરૂરી છે. પરંતુ દેશમાં અગાઉ શું સ્થિતિ હતી? અને શા માટે પરિસ્થિતિ જેવી હતી? ઈટીમાં પણ આના પર મોટા મોટા એડિટોરિયલ્સ પ્રકાશિત થયા છે, લોકોએ તેમનાં મંતવ્યો આપ્યાં છે. અને તેમની વચ્ચે જે બાબત મુખ્ય રહી છે તે એ છે કે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સંબંધિત આપણા નિર્ણયોમાં દેશની જરૂરિયાત ઓછી જોવામાં આવી હતી અને રાજકીય મહત્ત્વાકાંક્ષાને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી હતી, જેના કારણે સમગ્ર દેશ તેનો ભોગ બન્યો છે. જો ક્યાંક રસ્તાઓ બનાવવાના હોય તો અગાઉ એ જોવામાં આવતું હતું કે રોડ બન્યા પછી મત મળશે કે નહીં. આ ટ્રેન ક્યાં ઊભી રહેશે, ક્યાં દોડશે, આ પણ રાજકીય નફા-નુકસાન જોઈને નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. એટલે કે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની શક્તિ પહેલાં ક્યારેય સમજાઈ ન હતી. અમારી પાસે છે એ ચોંકાવનારી બાબતો જાણવા મળશે, ET લોકોએ ક્યારેય લખ્યું ન હોત, કમનસીબે, અહીં ડેમ બાંધવામાં આવતા હતા, પરંતુ નહેરોનું નેટવર્ક બનાવવામાં આવ્યું ન હતું. તમે કલ્પના કરી શકો છો કે 6 માળનું મકાન બનાવવું જોઈએ, અને તમે કલ્પના કરી શકો છો કે ત્યાં લિફ્ટ અથવા દાદર પણ ન હોઈ શકે. ડેમ બાંધવો જોઈએ અને કેનાલ ન હોય, પરંતુ કદાચ તે સમયે ET જોવું યોગ્ય ન હતું.

અમારી પાસે ખાણો હતી, પરંતુ ખનિજોના પરિવહન માટે ક્યારેય કનેક્ટિવિટી નહોતી. અમારી પાસે બંદરો હતાં, પરંતુ રેલવે અને રોડ કનેક્ટિવિટીની સમસ્યા વિપુલ પ્રમાણમાં હતી. અમારી પાસે પાવર પ્લાન્ટ હતા, પરંતુ ટ્રાન્સમિશન લાઈન પૂરતી ન હતી, જે ત્યાં હતી તે પણ ખરાબ હાલતમાં હતી.

આજે ભારતમાં દરરોજ 38 કિમીની ઝડપે હાઈવે બનાવવામાં આવી રહ્યા છે અને દરરોજ 5 કિમીથી વધુ રેલ લાઈનો નાખવામાં આવી રહી છે

સાથીઓ, અમે ટુકડાઓમાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર જોવાની પ્રથા બંધ કરી અને એક ભવ્ય વ્યૂહરચના તરીકે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બિલ્ડિંગની પુનઃ કલ્પના કરી. આજે ભારતમાં દરરોજ 38 કિમીની ઝડપે હાઈવે બનાવવામાં આવી રહ્યા છે અને દરરોજ 5 કિમીથી વધુ રેલ લાઈનો નાખવામાં આવી રહી છે. આગામી 2 વર્ષમાં અમારી પોર્ટ ક્ષમતા 3000 MTPA સુધી પહોંચવાની છે. 2014ની સરખામણીમાં, ઓપરેશનલ એરપોર્ટની સંખ્યા 74 થી વધીને 147 થઈ ગઈ છે. આ 9 વર્ષમાં લગભગ 3.5 લાખ કિલોમીટરના ગ્રામીણ રસ્તાઓ બનાવવામાં આવ્યા છે. લગભગ 80 હજાર કિલોમીટરના રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગો બન્યા છે, હું તમને આ બધો 9 વર્ષનો હિસાબ આપું છું. આ યાદ અપાવવું પડે છે, કારણ કે અહીં ઘણા લોકો બેઠા છે જેઓ તેને બ્લેકઆઉટ કરે છે. આ 9 વર્ષમાં 3 કરોડ ગરીબ પરિવારોને પાકાં મકાનો આપવામાં આવ્યાં છે અને 3 કરોડનો આ આંકડો એટલો મોટો છે કે દુનિયાના ઘણા દેશોમાં એટલી વસ્તી પણ નથી, જેટલાં મકાનો ભારતના ગરીબોને બનાવીને 9 વર્ષમાં આપવામાં આવ્યાં છે.

2014 સુધી, નવી મેટ્રો લાઈન દર મહિને માત્ર અડધા કિલોમીટરની આસપાસ જ બનાવવામાં આવતી હતી. 2014 પછી મેટ્રો નેટવર્ક નાખવાની સરેરાશ વધીને દર મહિને લગભગ 6 કિલોમીટર થઈ ગઈ છે

સાથીઓ, ભારતમાં પ્રથમ મેટ્રો 1984માં કોલકાતામાં શરૂ થઈ. મતલબ કે આપણી પાસે ટેક્નોલોજી છે, કુશળતા છે, પણ પછી શું થયું? દેશનાં મોટાભાગનાં શહેરો મેટ્રોથી વંચિત રહ્યાં. 2014 સુધી એટલે કે તમે મને સેવા કરવાનો મોકો આપ્યો તે પહેલાં, 2014 સુધી, નવી મેટ્રો લાઈન દર મહિને માત્ર અડધા કિલોમીટરની આસપાસ જ બનાવવામાં આવતી હતી. 2014 પછી મેટ્રો નેટવર્ક નાખવાની સરેરાશ વધીને દર મહિને લગભગ 6 કિલોમીટર થઈ ગઈ છે. અત્યારે મેટ્રો રૂટની લંબાઈના મામલે ભારત વિશ્વમાં 5માં નંબરે પહોંચી ગયું છે. આવનારા થોડા મહિનામાં આપણે વિશ્વમાં ત્રીજા નંબરે પહોંચી જવાના છીએ.

પીએમ ગતિશક્તિ નેશનલ માસ્ટર પ્લાન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના નિર્માણને ગતિ આપી રહ્યું છે

મિત્રો, અમે ઝડપ અને શક્તિ બંનેને જોડી દીધાં છે. એટલે કે, આ આખો કોન્સેપ્ટ કેવી રીતે સ્પીડ આપી રહ્યો છે અને તેનું પરિણામ શું છે, તે માત્ર રેલ રોડ પૂરતું સીમિત નથી, જ્યારે આપણે સ્પીડ પાવર વિશે વિચારીએ છીએ ત્યારે તેમાં વિસ્તારના વિકાસનો ખ્યાલ પણ છે અને ત્યાંના લોકોના વિકાસની ત્રિવેણી છે. તેમાં સી સિસ્ટમ ઉમેરવામાં આવી છે. તમારામાંથી જેઓ ગતિશક્તિ પ્લેટફોર્મ પર ટેક્નોલોજીમાં રસ ધરાવતા હોય તેમના માટે આ માહિતી કદાચ ખૂબ જ રસપ્રદ હશે. આજે, ગતિશક્તિના અમારા પ્લેટફોર્મમાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મેપિંગના 1600 થી વધુ ડેટા સ્તરો છે. અને કોઈપણ દરખાસ્ત કૃત્રિમ બુદ્ધિમત્તાની મદદથી 1600 સ્તરોમાંથી પસાર થઈને નિર્ણય લે છે. પછી તે આપણા એક્સપ્રેસ વે હોય કે અન્ય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, આજે તેને સૌથી ટૂંકો અને સૌથી કાર્યક્ષમ માર્ગ નક્કી કરવા માટે AI સાથે પણ જોડવામાં આવ્યો છે. પીએમની ગતિશક્તિથી વિસ્તાર અને લોકોનો વિકાસ કેવી રીતે થાય છે તેનું એક ઉદાહરણ આપું. આની મદદથી આપણે 1600 માપદંડોના આધારે કોઈપણ એક વિસ્તારમાં વસ્તીની ગીચતા અને શાળાઓની ઉપલબ્ધતાનો નકશો બનાવી શકીએ છીએ. અને માત્ર માંગણી કે રાજકીય વિચારણાના આધારે શાળાઓ ફાળવવાને બદલે જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં શાળાઓ બનાવી શકીએ. એટલે કે, તેઓ એ પણ નક્કી કરી શકે છે કે આ ડાયનેમિક પ્લેટફોર્મ એટલે કે મોબાઈલ ટાવર ક્યાં ઉપયોગી થશે. આ અનોખી વ્યવસ્થા અમે પોતે જ બનાવી છે. ત્યાં શાળાઓ બનાવી શકાય. એટલે કે, તેઓ એ પણ નક્કી કરી શકે છે કે આ ડાયનેમિક પ્લેટફોર્મ એટલે કે મોબાઈલ ટાવર ક્યાં ઉપયોગી થશે. આ અનોખી વ્યવસ્થા અમે પોતે જ બનાવી છે.

નાગરિકોની અવરજવર માટે 128 હવાઈ માર્ગો પણ ખોલવામાં આવ્યા છે. આ કારણે ફ્લાઈટના રસ્તાઓ ટૂંકા થઈ ગયા છે

સાથીઓ, આપણે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની પુનઃકલ્પના કેવી રીતે કરી રહ્યા છીએ તેનું બીજું ઉદાહરણ અમારું ઉડ્ડયન ક્ષેત્ર છે. અહીં હાજર બહુ ઓછા લોકો જાણતા હશે કે ઘણા વર્ષોથી સંરક્ષણ માટે વિશાળ એરસ્પેસ પ્રતિબંધિત છે. આ કારણે એરોપ્લેનને ભારતમાં ક્યાંય પણ પહોંચવામાં વધુ સમય લાગતો હતો, કારણ કે જો તે ડિફેન્સ એરસ્પેસ હોય તો તેઓ ત્યાં જઈ શકતા ન હતા, તમારે ફરવું પડતું હતું. આ સમસ્યાના ઉકેલ માટે અમે સશસ્ત્ર દળો સાથે વાત કરી. આજે નાગરિકોની અવરજવર માટે 128 હવાઈ માર્ગો પણ ખોલવામાં આવ્યા છે. આ કારણે ફ્લાઈટના રસ્તાઓ ટૂંકા થઈ ગયા છે, જેના કારણે સમયની પણ બચત થઈ રહી છે અને ઈંધણની પણ બચત થઈ રહી છે, જે બંને બચતમાં મદદરૂપ થઈ રહી છે. અને હું તમને બીજા આંકડા આપીશ. આ એક નિર્ણયને કારણે લગભગ 1 લાખ ટન CO_2 ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો થયો છે. આ પુનઃકલ્પનાની શક્તિ છે.

છેલ્લાં 9 વર્ષમાં અમે દેશમાં 6 લાખ કિલોમીટરથી વધુ ઓપ્ટિકલ ફાઈબર નાખ્યા

સાથીઓ, ભારત આજે ભૌતિક અને સામાજિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના વિકાસનું એક નવું મોડલ સમગ્ર વિશ્વની સામે મૂકવામાં આવ્યું છે. આનું સંયુક્ત ઉદાહરણ આપણું ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર છે. છેલ્લાં 9 વર્ષમાં અમે દેશમાં 6 લાખ કિલોમીટરથી વધુ ઓપ્ટિકલ ફાઈબર નાખ્યા છે. છેલ્લાં 9 વર્ષમાં દેશમાં મોબાઈલ મેન્યુફેક્ચરિંગ યુનિટમાં અનેકગણો વધારો થયો છે. છેલ્લાં 9 વર્ષમાં દેશમાં ઈન્ટરનેટ ડેટાના દરમાં 25 ગણો ઘટાડો થયો છે. વિશ્વમાં સૌથી સસ્તું અને પરિણામ શું આવ્યું? વર્ષ 2012 માં મારા આગમન પહેલાં, ભારત વૈશ્વિક મોબાઈલ ડેટા ટ્રાફિકમાં માત્ર 2 ટકા યોગદાન આપતું હતું. જ્યારે વેસ્ટર્ન માર્કેટનો ફાળો ત્યારે 75 ટકા હતો. 2022માં વૈશ્વિક મોબાઈલ ડેટા ટ્રાફિકમાં ભારતનો હિસ્સો 21% હતો. જ્યારે ઉત્તર અમેરિકા અને યુરોપમાં વૈશ્વિક ટ્રાફિકનો માત્ર ચોથો હિસ્સો છે. આજે, વિશ્વની 40 ટકા વાસ્તવિક સમયની ડિજિટલ ચુકવણી ભારતમાં થાય છે. આ લોકોને દેશની જનતાનો જવાબ છે, જેઓ વિચારતા હતા કે ભારતના ગરીબો ડિજિટલ પેમેન્ટ ક્યાંથી કરી શકશે. કોઈએ મને હમણાં જ એક વિડિયો મોકલ્યો હતો કે કોઈ લગ્નમાં ઢોલ વગાડી રહ્યું છે અને તેના પર QR કોડ છપાયેલો છે. અને તેઓ વરરાજાને ફોન ચાલુ કરીને QR કોડની મદદથી પૈસા આપતા હતા. પુનઃકલ્પનાના આ યુગમાં ભારતના લોકોએ આવા લોકોની વિચારસરણીને નકારી કાઢી

છે. આ લોકો સંસદમાં કહેતા હતા કે, ગરીબ આ કેવી રીતે કરી શકે? તેમને ક્યારેય મારા દેશના ગરીબોની શક્તિનો ખ્યાલ નહોતો.

અમે નાગરિકો પર વિશ્વાસના સિદ્ધાંત પર કામ કર્યું

મિત્રો, જે સરકારો આપણા દેશમાં લાંબા સમય સુધી હતી અથવા જેઓ સરકાર ચલાવતા હતા, તેમને માઈ-બાપ સંસ્કૃતિ ખૂબ ગમતી. તમે લોકો આને પરિવારવાદ અને ભત્રીજાવાદ સાથે ગૂંચવશો નહીં. તે એક અલગ મૂડ હતો. આમાં સરકાર પોતાના જ દેશના નાગરિકો વચ્ચે માસ્ટર જેવું વર્તન કરતી હતી. સ્થિતિ એવી હતી કે દેશનો નાગરિક ગમે તે કરે, સરકાર તેને શંકાની નજરે જોતી હતી. અને નાગરિક જે પણ કરવા માંગતો હતો, તેણે સરકારની પરવાનગી લેવી પડતી હતી. જેના કારણે પહેલાંના સમયમાં સરકાર અને નાગરિકો વચ્ચે પરસ્પર અવિશ્વાસ અને શંકાનું વાતાવરણ રહેતું હતું. હું અહીં બેઠેલા વરિષ્ઠ પત્રકારોને એક વાત યાદ અપાવવા માંગુ છું. તમને યાદ હશે કે એક સમયે ટીવી અને રેડિયો માટે પણ લાયસન્સ લેવું પડતું હતું. એટલું જ નહીં, તેને ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સની જેમ વારંવાર રિન્યુ કરાવવું પડતું હતું. અને તે કોઈ એક ક્ષેત્રમાં નહીં પરંતુ લગભગ દરેક ક્ષેત્રમાં હતું. ત્યારે ધંધો કરવો કેટલો મુશ્કેલ હતો, ત્યારે લોકો કોન્ટ્રાક્ટ કેવી રીતે મેળવતા હતા, આ વાત તમે સારી રીતે જાણો છો. 90ના દાયકામાં, મજબૂરીને કારણે, કેટલીક જૂની ભૂલો સુધારવામાં આવી હતી, અને તેને સુધારણા નામ આપવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ માતા અને પિતાની આ જૂની માનસિકતા સંપૂર્ણપણે ગઈ નથી. 2014 પછી, અમે લોકોના પ્રથમ અભિગમ પ્રત્યે આ સરકારની પ્રથમ માનસિકતાની પુનઃકલ્પના કરી. અમે નાગરિકો પર વિશ્વાસના સિદ્ધાંત પર કામ કર્યું. સ્વ-પ્રમાણીકરણ હોય કે નીચા દરજ્જાની નોકરીમાંથી ઈન્ટરવ્યુ દૂર કરવા, કોમ્પ્યુટર યોગ્યતાના આધારે નિર્ણય લે છે, તેને નોકરી મળે છે. નાના આર્થિક અપરાધોને અપરાધિક ઠેરવવાનું હોય કે જન વિશ્વાસ બિલ, કોલેટરલ ફ્રી મુદ્રા લોન હોય કે સરકાર પોતે જ MSME માટે બાંયધરી આપતી હોય, આવા દરેક કાર્યક્રમમાં, દરેક નીતિમાં લોકો પર વિશ્વાસ કરવો એ અમારો મંત્ર રહ્યો છે. હવે ટેક્સ વસૂલાતનું ઉદાહરણ પણ આપણી સામે છે.

2013-14માં દેશની કુલ કર આવક અંદાજે રૂ. 11 લાખ કરોડ હતી. જ્યારે 2023-24માં તે 33 લાખ કરોડ રૂપિયાથી વધુ રહેવાનો અંદાજ છે

એટલે કે 9 વર્ષમાં ગ્રોસ ટેક્સ રેવન્યુમાં 3 ગણો વધારો થયો છે. અને આ ત્યારે થયું છે જ્યારે અમે ટેક્સના દરમાં ઘટાડો કર્યો છે. અમે હજુ સુધી સમીરજીના સૂચનને પસંદ કર્યું નથી. અમે તેમાં ઘટાડો કર્યો છે. હું આનો જવાબ આપવા માંગું છું, તમે જે લોકો દુનિયા સાથે જોડાયેલા છો તેનો તેની સાથે સીધો સંબંધ છે. હું ત્રણ બાબતો પર ધ્યાન આપીશ. પહેલાં તો કરદાતાઓની સંખ્યા વધી છે, હવે મને કહો કે કરદાતાઓની સંખ્યા વધી છે, તો પછી તમે કોને ક્રેડિટ આપશો, સરકારના ખાતામાં ક્રેડિટ જાય તે સ્વાભાવિક છે. અથવા એમ કહી શકાય કે હવે લોકો વધુ પ્રમાણિકતાથી ટેક્સ ભરી રહ્યા છે. જો આ પણ થાય તો તેનું શ્રેય સરકારને જાય છે. તેથી બોટમ લાઈન એ છે કે જ્યારે કરદાતાને લાગે છે કે તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ કર જનહિતમાં છે, દેશના હિતમાં છે, લોકકલ્યાણમાં છે, જો તેનો ઉપયોગ માત્ર દેશના કલ્યાણ માટે કરવામાં આવે તો તે પ્રામાણિકપણે ટેક્સ ભરવામાં આગળ આવે છે. તેને પ્રેરણા મળે છે. અને આજે દેશ આ જ જોઈ રહ્યો છે. અને તેથી જ હું કરદાતાઓનો આભાર વ્યક્ત કરું છું કે સરકારની પ્રામાણિકતા પર વિશ્વાસ રાખીને તેઓ સરકારને ટેક્સ ચૂકવવા માટે આગળ આવી રહ્યા છે. જ્યારે તમે તેમના પર વિશ્વાસ કરો છો ત્યારે લોકો તમારા પર વિશ્વાસ કરે છે તે સરળ છે. આજે ભારતની ટેક્સ સિસ્ટમમાં જે બદલાવ આવ્યો છે તે આ કારણે આવ્યો છે. ટેક્સ રિટર્ન માટે, અમે પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવા માટે ટ્રસ્ટના આધારે પ્રયાસો કર્યા છે. અમે ફેસલેસ આકારણી સાથે આવ્યા છીએ. ચાલો, હું તમને બીજો આંકડો આપું. આવકવેરા વિભાગે આ વર્ષે 6.5 કરોડથી વધુ રિટર્નની પ્રક્રિયા કરી છે. તેમાંથી 24 કલાકમાં લગભગ 3 કરોડ રિટર્નની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી છે. બાકીના રિટર્નની પ્રક્રિયા પણ થોડા દિવસોમાં કરવામાં આવી હતી. અને પૈસા પણ ફરી મળી ગયા. જ્યારે અગાઉ આ કામ માટે સરેરાશ 90 દિવસ લાગતા હતા. અને લોકોના પૈસા 90 દિવસ સુધી જૂઠું બોલતા હતા. આજે તે કલાકોમાં થાય છે. થોડાં વર્ષો પહેલાં સુધી આ અકલ્પનીય હતું. પરંતુ આ પણ પુનઃકલ્પનાની શક્તિથી સાચું બન્યુ છે.

કેન્દ્રની ભાજપ સરકારની સફળતા

છેલ્લાં છ વર્ષમાં 4.6 ટકા વાર્ષિક વૃદ્ધિ સાથે કૃષિ ક્ષેત્ર ઉત્કૃષ્ટ રહ્યું

ભારતનું કૃષિ ક્ષેત્ર છેલ્લાં છ વર્ષમાં સરેરાશ વાર્ષિક 4.6 ટકાના વૃદ્ધિ દર સાથે મજબૂત વૃદ્ધિનું સાક્ષી રહ્યું છે. કેન્દ્રીય નાણા અને કોર્પોરેટ બાબતોના પ્રધાન શ્રીમતી નિર્મલા સીતારમણ દ્વારા સંસદમાં રજૂ કરાયેલ આર્થિક સર્વે 2022-23 જણાવે છે કે આનાથી કૃષિ અને સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓના ક્ષેત્રે દેશના એકંદર વિકાસ, વિકાસ અને ખાદ્ય સુરક્ષામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપવા સક્ષમ બન્યું છે. વધુમાં તાજેતરના વર્ષોમાં દેશ કૃષિ ઉત્પાદનોના ચોખ્ખા નિકાસકાર તરીકે ઊભરી આવ્યો છે, જેમાં 2021-22માં નિકાસ રેકોર્ડ US $ 50.2 બિલિયનને સ્પર્શી ગઈ છે.

આ સર્વે ક્ષેત્રની વૃદ્ધિ અને ઉછાળાને ‘પાક અને પશુધન ઉત્પાદકતા વધારવા માટે સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં, ભાવ સમર્થન (લઘુતમ ટેકાના ભાવ) દ્વારા ખેડૂતોને વળતરની નિશ્ચિતતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે, પાક વૈવિધ્યકરણને પ્રોત્સાહન આપવા’ અને ‘વધારા માટે કેન્દ્રિત હસ્તક્ષેપો’ને આભારી છે. ધિરાણની ઉપલબ્ધતા, યાંત્રીકરણની સુવિધા અને બાગાયત અને સજીવ ખેતીને પ્રોત્સાહન આપવું”. સર્વેનું અવલોકન છે કે આ હસ્તક્ષેપો ખેડૂતોની આવક બમણી કરવા માટેની સમિતિની ભલામણોને અનુરૂપ છે.

ઉત્પાદનની કિંમત કરતાં વધુ વળતરની ખાતરી કરવા માટે લઘુતમ સમર્થન કિંમત (MSP).

સર્વેક્ષણ જણાવે છે કે, સરકાર કૃષિ વર્ષ 2018-19થી અખિલ ભારતીય ભારિત સરેરાશ ઉત્પાદન ખર્ચ કરતાં ઓછામાં ઓછા 50 ટકાના માર્જિન સાથે તમામ 22 ખરીફ, રવિ અને અન્ય વ્યાપારી પાકો માટે MSP વધારી રહી છે. બદલાતી ખોરાકની પેટર્ન સાથે તાલમેલ જાળવી રાખવા અને સ્વ-નિર્ભરતાના ધ્યેયને હાંસલ કરવા માટે કઠોળ અને તેલીબિયાંને પ્રમાણમાં વધુ MSP આપવામાં આવી હતી.

કૃષિધિરાણની ઉન્નત એક્સેસ

સરકારે 2022-23માં કૃષિ ધિરાણ પ્રવાહમાં ₹18.5 લાખ કરોડનો લક્ષ્યાંક રાખ્યો છે. સરકારે આ લક્ષ્યાંકમાં દર વર્ષે સતત વધારો કર્યો હતો અને છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોમાં દર વર્ષે નિર્ધારિત લક્ષ્યાંકને પણ સતત વટાવી શક્યું છે. 2021-22માં તે ₹16.5 લાખ કરોડના લક્ષ્યાંક કરતાં લગભગ 13 ટકા વધુ હતું.

સર્વે સૂચવે છે કે, આ સિદ્ધિ શક્ય બની છે કારણ કે સરકારે ખેડૂતોને સ્પર્ધાત્મક વ્યાજ દરે મુશ્કેલીમુક્ત ધિરાણની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે ઘણી પહેલો ડિઝાઈન કરી હતી - કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ (KCC) યોજના જે કોઈપણ સમયે ધિરાણ પ્રદાન કરે છે, અને સંશોધિત વ્યાજ સબવેન્શન. યોજના જે સબસિડીવાળા વ્યાજ દરે ₹3 લાખ સુધીની ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન પૂરી પાડે છે.

ડિસેમ્બર 2022 સુધીમાં ₹4,51,672 કરોડની KCC મર્યાદા સાથે 3.89 કરોડ પાત્ર ખેડૂતોને કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ જારી કરવામાં આવ્યા છે. ભારત સરકાર દ્વારા 2018-19માં મત્સ્યોદ્યોગ અને પશુપાલન ખેડૂતો માટે KCC સુવિધા વિસ્તારવા સાથે, હવે 1.0 લાખથી વધુ (17 મી ઑક્ટોબર 2022ના રોજ) મત્સ્ય ઉદ્યોગ માટે KCC અને પશુપાલન ક્ષેત્ર માટે 9.5 લાખ (4 નવેમ્બર 2022 સુધીમાં) મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

આવક અને જોખમ આધાર

સર્વે દર્શાવે છે કે પીએમ કિસાનના એપ્રિલ-જુલાઈ 2022-23 ચક્ર હેઠળ 11.3 કરોડ ખેડૂતોને સરકાર તરફથી આવક સહાય મળી છે. છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં આ યોજનાએ જરૂરિયાતમંદ ખેડૂતોને ₹2 લાખ કરોડથી વધુની સહાય પૂરી પાડી છે. ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ એગ્રીકલ્ચર રિસર્ચ (ICAR) અને ઈન્ટરનેશનલ ફૂડ પોલિસી રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (IFPRI) દ્વારા કરાયેલા પ્રયોગમૂલક અભ્યાસમાં જાણવા મળ્યું છે કે આ

યોજનાએ કૃષિ ઈનપુટ્સ ખરીદવા માટે ખેડૂતોની તરલતાના અવરોધોને દૂર કરવામાં મદદ કરી છે, ખાસ કરીને નાના અને સીમાંત ખેડૂતોને તેમની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવામાં મદદ કરી છે. દૈનિક વપરાશ, શિક્ષણ, આરોગ્ય અને અન્ય આકસ્મિક ખર્ચ.

પ્રધાનમંત્રી ફસલ વીમા યોજના હાલમાં ખેડૂતોની નોંધણીની દૃષ્ટિએ વિશ્વની સૌથી મોટી પાક વીમા યોજના છે, જે દર વર્ષે સરેરાશ 5.5 કરોડ અરજીઓ કરે છે અને પ્રાપ્ત પ્રીમિયમની દૃષ્ટિએ ત્રીજી સૌથી મોટી યોજના છે, સર્વે નોંધે છે. તેના અમલીકરણના છેલ્લા છ વર્ષ દરમિયાન, ખેડૂતોએ ₹25,186 કરોડનું પ્રીમિયમ ચૂકવ્યું અને ₹1.2 લાખ કરોડ (31 ઓક્ટોબર 2022 સુધીમાં)ના દાવા પ્રાપ્ત કર્યા. સર્વે નોંધે છે કે ખેડૂતોમાં આ યોજનાની સ્વીકાર્યતા એ હકીકત પરથી જાણી શકાય છે કે 2016માં યોજનાની શરૂઆત થઈ ત્યારથી નોન-લોન, સીમાંત અને નાના ખેડૂતોનો હિસ્સો 282 ટકા વધ્યો છે.

ફાર્મ મિકેનાઈઝેશન - ઉત્પાદકતાને અનલોક કરવાની ચાવી

ઘરગથ્થુ માલિકીના ફાર્મ હોલ્ડિંગ્સના સરેરાશ કદમાં ઘટાડો જોવા મળી રહ્યો છે, આર્થિક સર્વે સૂચવે છે કે નાના ફાર્મ હોલ્ડિંગ માટે સક્ષમ અને કાર્યક્ષમ મશીનો ઉત્પાદકતા વધારવાની ચાવી છે. કૃષિ મિકેનાઈઝેશન (SMAM) પર સબ મિશન હેઠળ, 21,628 કસ્ટમ હાયરિંગ કેન્દ્રો, 467 હાઈ-ટેક હબ અને 18306 ફાર્મ મશીનરી બેંકોની સ્થાપના ડિસેમ્બર 2022 સુધીમાં કરવામાં આવી છે, ઉપરાંત રાજ્ય સરકારોને કૃષિ મશીનરીના ઉપયોગની તાલીમ અને પ્રદર્શનમાં મદદ કરે છે. ખેતીના યાંત્રિકીકરણથી ખેતીનો ખર્ચ પણ ઘટે છે અને ખેતીની કામગીરી સાથે સંકળાયેલ કઠિનતા પણ સર્વેમાં નોંધે છે.

ઓર્ગેનિક અને નેચરલ ફાર્મિંગ

ભારત વિશ્વમાં સૌથી વધુ 44.3 લાખ ઓર્ગેનિક ખેડૂતો ધરાવે છે અને 2021-22 સુધીમાં 59.1 લાખ હેક્ટર વિસ્તારને ઓર્ગેનિક ખેતી હેઠળ લાવવામાં આવ્યો છે, એમ સર્વે જણાવે છે. સજીવ અને કુદરતી ખેતી રાસાયણિક અને જંતુનાશક મુક્ત અનાજ અને પાક પ્રદાન કરે છે, જમીનની તંદુરસ્તીમાં સુધારો કરે છે અને પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ ઘટાડે છે.

સરકાર બે સમર્પિત યોજનાઓ જેમ કે, પરંપરાગત કૃષિવિકાસ યોજના (PKVY) અને મિશન ઓર્ગેનિક વેલ્યુ ચેઈન ડેવલપમેન્ટ ફોર નોર્થ ઈસ્ટર્ન રિજન (MOVCDNER) દ્વારા કલસ્ટર અને ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠનોની રચના દ્વારા સજીવ ખેતીને પ્રોત્સાહન આપી રહી છે. PKVY હેઠળ, નવેમ્બર 2022 સુધીમાં કુલ 6.4 લાખ હેક્ટર વિસ્તારના 32,384 કલસ્ટર અને 16.1 લાખ ખેડૂતોને આવરી લેવામાં આવ્યા છે. તેવી જ રીતે, MOVCDNER હેઠળ, 177 FPO/FPC બનાવવામાં આવ્યા છે, જેમાં 1.5 લાખ ખેડૂતો અને 1.7 લાખ હેક્ટર જમીનને સજીવ ખેતીના પાકને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉત્તર પૂર્વ પ્રદેશમાં આવરી લેવામાં આવી છે.

ભારતીય પ્રાકૃતિક કૃષિ પદ્ધતિ (BPKP) હેઠળ, ખેડૂતોને ઝીરો-બજેટ નેચરલ ફાર્મિંગ (ZBNF) સહિત તમામ પ્રકારની પરંપરાગત/પારિસ્થિતિક ખેતી પદ્ધતિઓ અપનાવવામાં મદદ કરવાની યોજના, આઠ રાજ્યોમાં 4.09 લાખ હેક્ટર જમીન કુદરતી ખેતી હેઠળ લાવવામાં આવી છે.

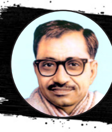

4થી જાન્યુઆરી 2023 સુધીમાં આયુષ્માન ભારત યોજના હેઠળ લગભગ 22 કરોડ લાભાર્થીઓની ચકાસણી કરવામાં આવી

આયુષ્માન ભારત પ્રધાન - જન આરોગ્ય યોજના યોજના હેઠળ 21.9 કરોડ જેટલા લાભાર્થીઓની ચકાસણી કરવામાં આવી છે, જેમાં 4 મી જાન્યુઆરી, 2023 સુધીમાં રાજ્ય IT સિસ્ટમ્સનો ઉપયોગ કરીને ચકાસવામાં આવેલા 3 કરોડ લાભાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે. આશરે 4.3 કરોડ હોસ્પિટલમાં પ્રવેશ, રકમથી રૂ. 50,409 કરોડ, 26,055થી વધુ હોસ્પિટલોના નેટવર્ક દ્વારા યોજના હેઠળ અધિકૃત કરવામાં આવ્યા છે, જે આર્થિક સર્વે 2022-23 દર્શાવે છે.

AB-PMJAY એ વિશ્વની સૌથી મોટી આરોગ્ય વીમા યોજના છે જેનો હેતુ આરોગ્યસંભાળ પરના ખર્ચને કારણે ઉદ્ભવતા લક્ષ્ય લાભાર્થીઓના ખિસ્સામાંથી બહારના ખર્ચ (OOPE)ને ઘટાડવાનો છે. આ યોજના રૂ.નું આરોગ્ય કવચ પૂરું પાડે છે. 10.7 કરોડથી વધુ ગરીબ અને નબળા પરિવારો (આશરે 50 કરોડ લાભાર્થીઓ) કે જેઓ સામાજિક આર્થિક જાતિ ગણતરીના વંચિતતા અને વ્યવસાયિક માપદંડોના આધારે ઓળખવામાં આવેલી ભારતીય વસ્તીના નીચેના 40 ટકા છે તેમને ગૌણ અને તૃતીય સંભાળ હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવા માટે પ્રતિ કુટુંબ દીઠ 5 લાખ. 2011 (SECC 2011) અને અન્ય રાજ્ય યોજનાઓ.

આયુષ્માન ભારત - આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રો

સર્વે જણાવે છે કે ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તારોમાં SHC અને PHC ને અપગ્રેડ કરીને સમગ્ર દેશમાં 1,54,070 AB-HWC કાર્યરત કરવામાં આવ્યા છે. AB-HWCs હાલની પ્રજનન અને બાળ આરોગ્યસેવાઓ અને ચેપી રોગોની સેવાઓને વિસ્તૃત અને મજબૂત કરીને અને બિન-સંચારી રોગો જેમ કે હાયપરટેન્શન, ડાયાબિટીસ અને 3 સામાન્ય કેન્સર, જેમ કે સંબંધિત સેવાઓનો સમાવેશ કરીને વ્યાપક પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ પૂરી પાડે છે. મૌખિક, સ્તન અને સર્વિક્સ. પ્રથમ HWCsનું ઉદ્ઘાટન 14 એપ્રિલ 2018ના રોજ છત્તીસગઢના બીજાપુર જિલ્લામાં કરવામાં આવ્યું હતું.

આર્થિક સર્વેક્ષણ મુજબ, 31 ડિસેમ્બર 2022ના રોજ: સમગ્ર દેશમાં 1,54,070 HWC કાર્યરત છે. 135 કરોડથી વધુ સંચિત ફૂટફોલ. 87.0 કરોડથી વધુ બિનચેપી રોગોની સંચિત તપાસ. યોગ સહિત 1.6 કરોડથી વધુ વેલનેસ સેશન. ઈ-સંજીવની ટેલિકોન્સલ્ટેશન પ્લેટફોર્મ હેઠળ, 15,465 હબ (ઝોનલ સ્તરે MBBS/ વિશેષતા/ સુપર સ્પેશિયાલિટી ડૉક્ટર્સનો સમાવેશ થાય છે) અને રાજ્ય સ્તરે 1,12,987 સ્પોક્સ (AB-HWCs) પર કાર્યાત્મક HWC દ્વારા 9.3 કરોડથી વધુ ટેલિ-કન્સલ્ટેશન પ્રદાન કરવામાં આવ્યા છે. સમગ્ર દેશમાં, 17 જાન્યુઆરી 2023 ના રોજ.

આયુષ્માન ભારત ડિજિટલ મિશન (ABDM)

આયુષ્માન ભારત ડિજિટલ મિશનનો ઉદ્દેશ્ય ઓપન, ઈન્ટરઓપરેબલ ડિજિટલ ધોરણો પર આધારિત સુરક્ષિત ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ બનાવવાનો છે. આ હેલ્થ આઈડી, હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સ રજિસ્ટ્રી, હેલ્થ ફેસિલિટી રજિસ્ટ્રી અને હેલ્થ રેકોર્ડ્સ જારી કરવા જેવી સેવાઓ દ્વારા નાગરિકોના સ્વાસ્થ્ય રેકોર્ડની તેમની સંમતિથી એક્સેસ અને વિનિમયને સક્ષમ કરશે. આનાથી હેલ્થકેરમાં ડિજિટલ ટેક્નોલોજીને અપનાવવામાં પ્રોત્સાહન મળશે, જેનાથી ગુણવત્તાયુક્ત આરોગ્યસંભાળ વધુ સુલભ અને સસ્તી બનશે.

સર્વેક્ષણ મુજબ, 10 જાન્યુઆરી 2023 ના રોજ મિશનની મુખ્ય સિદ્ધિઓ છે:

આયુષ્માન ભારત આરોગ્ય ખાતું (અગાઉ હેલ્થ ID તરીકે ઓળખાતું) બનાવ્યું: 31,11,96,965

આરોગ્ય સુવિધા રજિસ્ટ્રી પર ચકાસાયેલ સુવિધાઓ: 1,92,706 હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ રજિસ્ટ્રી પર ચકાસાયેલ હેલ્થકેર પ્રોફેશનલ્સ: 1,23,442 હેલ્થ રેકોર્ડ્સ લિંક્ડ: 7,52,01,236

ગ્રામીણ વિકાસ, મહિલા સશક્તીકરણ, કૌશલ્યવિકાસ અને આજીવિકા

આજીવિકા, કૌશલ્યવિકાસ

દીનદયાળ અંત્યોદય યોજના-રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (DAY-NRLM)નો ઉદ્દેશ્ય આર્થિક રીતે નબળા પરિવારોને લાભદાયક સ્વ-રોજગાર અને કુશળ વેતન રોજગારની તકો પ્રાપ્ત કરવા સક્ષમ બનાવવાનો છે જેના પરિણામે તેમના માટે ટકાઉ અને વૈવિધ્યસભર આજીવિકા વિકલ્પો છે. ગરીબોની આજીવિકા સુધારવા માટે આ વિશ્વની સૌથી મોટી પહેલ છે. મિશનનો પાયાનો આધાર તેનો 'સમુદાય સંચાલિત' અભિગમ છે જેણે મહિલા સશક્તિકરણ માટે સામુદાયિક સંસ્થાઓના રૂપમાં એક વિશાળ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડ્યું છે.

ગ્રામીણ મહિલાઓ આ કાર્યક્રમના મૂળમાં છે, જે તેમના સામાજિક-આર્થિક સશક્તિકરણ પર વ્યાપકપણે કેન્દ્રિત છે. લગભગ 4 લાખ સેલ્ફ હેલ્પ ગ્રુપ (SHG) સભ્યોને સામુદાયિક સંસાધન વ્યક્તિઓ (CRPs) તરીકે તાલીમ આપવામાં આવી છે (જેમ કે પશુ સખી, કૃષિ સખી, બેંક સખી, બીમા સખી, પોષણ સખી વગેરે) ગ્રાઉન્ડ પરમિશનના અમલીકરણમાં મદદ કરે છે. સ્તર મિશનએ ગરીબ અને નબળા સમુદાયોની કુલ 8.7 કરોડ મહિલાઓને 81 લાખ SHGમાં એકત્ર કરી છે.

મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી યોજના (MGNREGS) હેઠળ કુલ 5.6 કરોડ પરિવારોએ રોજગાર મેળવ્યો છે અને કુલ 225.8 કરોડ વ્યક્તિ-દિવસની રોજગાર યોજના હેઠળ (6 જાન્યુઆરી 2023 સુધી) પેદા કરવામાં આવી છે. નાણાકીય વર્ષ 22માં 85 લાખ પૂર્ણ થયેલાં કામો અને નાણાકીય વર્ષ 23માં (9 જાન્યુઆરી 2023 સુધીમાં) અત્યાર સુધીમાં 70.6 લાખ પૂર્ણ થયેલાં કામો સાથે, મનરેગા હેઠળ કરવામાં આવેલાં કામોની સંખ્યામાં વર્ષોથી સતત વધારો થયો છે. આ કામોમાં ઘરગથ્થુ અસ્કયામતો જેવી કે એનિમલ શેડ, ખેત તલાવડી, ખોદેલા કૂવા, બાગાયત વાવેતર, વર્મી કમ્પોસ્ટિંગ ખાડાઓ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં લાભાર્થીને પ્રમાણભૂત દરો મુજબ શ્રમ અને સામગ્રી બંને ખર્ચ મળે છે. પ્રાયોગિક રીતે, 2-3 વર્ષના ટૂંકા ગાળામાં, આ અસ્કયામતોએ સ્થળાંતર અને દેવાદારીમાં ઘટાડો સાથે નકારાત્મક જોડાણ સાથે, કૃષિ ઉત્પાદકતા, ઉત્પાદન-સંબંધિત ખર્ચ અને ઘર દીઠ આવક પર નોંધપાત્ર હકારાત્મક અસર જોવા મળી છે. ખાસ કરીને બિન-સંસ્થાકીય સ્રોતોમાંથી. આ, સર્વેની નોંધો આવકના વૈવિધ્યકરણમાં મદદ કરવા અને ગ્રામીણ આજીવિકામાં સ્થિતિસ્થાપકતા લાવવા માટે લાંબા ગાળાની અસરો ધરાવે છે. દરમિયાન, આર્થિક સર્વેક્ષણમાં પણ મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી યોજના (MGNREGS) કાર્યની માસિક માંગમાં વર્ષ-દર-વર્ષ (YoY) ઘટાડો જોવા મળે છે અને આ સર્વે નોંધો મજબૂત કૃષિ વૃદ્ધિને કારણે ગ્રામીણ અર્થતંત્રના સામાન્યકરણમાંથી બહાર આવી રહી છે. અને કોવિડ-19 થી ઝડપી બાઉન્સ-બેક. કૌશલ્યવિકાસ પણ સરકાર માટે ધ્યાન કેન્દ્રિત ક્ષેત્રોમાંનો એક છે. દીનદયાલ ઉપાધ્યાય ગ્રામીણ કૌશલ્ય યોજના હેઠળ, 30 નવેમ્બર 2022 સુધી, કુલ 13,06,851 ઉમેદવારોને તાલીમ આપવામાં આવી છે જેમાંથી 7,89,685ને નોકરીની જગ્યા મળી છે.

મહિલા સશક્તીકરણ

સ્વ-સહાય જૂથો (SHGs) ની પરિવર્તનશીલ સંભવિતતા, કોવિડ-19 માટે જમીન પરના પ્રતિભાવમાં તેમની મુખ્ય ભૂમિકા દ્વારા ઉદાહરણરૂપ છે, મહિલા સશક્તિકરણ દ્વારા ગ્રામીણ વિકાસના આધાર તરીકે સેવા આપી છે. ભારતમાં લગભગ 1.2 કરોડ SHG છે, જેમાંથી 88 ટકા તમામ-મહિલા SHG છે. 1992 માં શરૂ કરાયેલ SHG બેંક લિંકેજ પ્રોજેક્ટ (SHG-BLP) વિશ્વના સૌથી મોટા માઈક્રોફાઈનાન્સ પ્રોજેક્ટમાં ખીલ્યો છે. SHG-BLP રૂ.ની બચત થાપણો સાથે 119 લાખ SHG દ્વારા 14.2 કરોડ પરિવારોને આવરી લે છે. 47,240.5 કરોડ અને કોલેટરલ ફ્રી લોન સાથે 67 લાખ જૂથો રૂ. 1,51,051.3 કરોડ, 31 માર્ચ 2022 ના રોજ. છેલ્લાં દસ વર્ષો (FY13

થી FY22) દરમિયાન 10.8 ટકાના CAGR સાથે જોડાયેલા SHGsની ક્રેડિટની સંખ્યા વધી છે. નોંધનીય છે કે, SHGsની બેંક ચુકવણી 96 ટકાથી વધુ છે, જે તેમની ક્રેડિટ શિસ્ત અને વિશ્વસનીયતાને રેખાંકિત કરે છે.

મહિલા આર્થિક SHGs મહિલાઓના આર્થિક, સામાજિક અને રાજકીય સશક્તીકરણ પર સકારાત્મક, આંકડાકીય રીતે નોંધપાત્ર અસર ધરાવે છે, જેમાં વિવિધ માર્ગો જેમ કે નાણાં સંભાળવાથી પરિચિતતા, નાણાકીય નિર્ણય લેવાની, સુધારેલ સામાજિક નેટવર્ક્સ, સંપત્તિની માલિકી અને આજીવિકા વૈવિધ્યકરણ દ્વારા પ્રાપ્ત સશક્તિકરણ પર સકારાત્મક અસરો છે.

DAY-રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશનના તાજેતરના મૂલ્યાંકન મુજબ, સહભાગીઓ અને કાર્યકર્તાઓ બંનેએ મહિલા સશક્તીકરણ, આત્મસન્માન વૃદ્ધિ, વ્યક્તિત્વવિકાસ, સામાજિક દૂષણો ઘટાડવા સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં કાર્યક્રમની ઉચ્ચ અસરો અનુભવી હતી; અને વધુમાં, બહેતર શિક્ષણ, ગ્રામીણ સંસ્થાઓમાં ઉચ્ચ ભાગીદારી અને સરકારી યોજનાઓમાં વધુ સારી પહોંચની દૃષ્ટિએ મધ્યમ અસરો.

કોવિડ દરમિયાન, સ્વસહાય જૂથો મહિલાઓને એક થવા, તેમની જૂથ ઓળખને પાર કરવા અને કટોકટી વ્યવસ્થાપનમાં સામૂહિક રીતે યોગદાન આપવા માટે ગતિશીલતામાં હતા. તેઓ કટોકટી વ્યવસ્થાપનમાં અગ્રણી ખેલાડીઓ તરીકે ઊભરી આવ્યા હતા, જેઓ આગળથી માસ્ક, સેનિટાઈઝર અને રક્ષણાત્મક ગિયરનું ઉત્પાદન કરે છે, રોગચાળા વિશે જાગૃતિ ફેલાવે છે, આવશ્યક ચીજવસ્તુઓ પહોંચાડે છે, સામુદાયિક રસોડાં ચલાવે છે, ખેત આજીવિકાને ટેકો આપે છે વગેરે. SHG દ્વારા માસ્કનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું છે. દૂરના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં સમુદાયો દ્વારા માસ્કની એક્સેસ અને ઉપયોગને સક્ષમ કરવામાં અને કોવિડ-19 વાયરસ સામે મહત્ત્વપૂર્ણ રક્ષણ પૂરું પાડવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન છે. 4 જાન્યુઆરી 2023 સુધીમાં, DAY-NRLM હેઠળ SHG દ્વારા 16.9 કરોડથી વધુ માસ્કનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું હતું.

ગ્રામીણ મહિલાઓ આર્થિક પ્રવૃત્તિમાં વધુ ને વધુ ભાગ લઈ રહી છે. સર્વેક્ષણમાં ગ્રામીણ મહિલા શ્રમ દળની ભાગીદારી દર (FLFPR)માં 2018-19માં 19.7 ટકાથી 2020-21માં 27.7 ટકા નોંધનીય વધારો નોંધાયો છે. સર્વેક્ષણમાં FLFPRમાં આ ઉછાળાને રોજગારના લિંગ પાસાં પર સકારાત્મક વિકાસ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જે મહિલાઓના સમયને મુક્ત કરતી ગ્રામીણ સુવિધાઓમાં વધારો અને વર્ષોથી ઉચ્ચ કૃષિવૃદ્ધિને આભારી હોઈ શકે છે. દરમિયાન સર્વેક્ષણ એ પણ અવલોકન કરે છે કે કામ કરતી સ્ત્રીઓની વાસ્તવિકતાને વધુ સચોટ રીતે પકડવા માટે સર્વેની ડિઝાઈન અને સામગ્રીમાં સુધારાની આવશ્યકતા સાથે, ભારતની સ્ત્રી LFPR ને ઓછો અંદાજવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.

બધા માટે હાઉસિંગ

સરકારે દરેકને સન્માન સાથે આશ્રય આપવા માટે '2022 સુધીમાં બધા માટે આવાસ' શરૂ કર્યું. આ લક્ષ્યાંક સાથે, નવેમ્બર 2016માં પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના-ગ્રામીણ (PMAY-G) શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય 2024 સુધીમાં કચ્છમાં રહેતા તમામ પાત્ર ઘરવિહોણા અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જર્જરિત મકાનોને પાયાની સુવિધાઓ સાથે લગભગ 3 કરોડ પાકાં મકાનો પૂરા પાડવાનો હતો. યોજના હેઠળ, જમીનવિહોણા લાભાર્થીઓને મકાનોની ફાળવણીમાં સર્વોચ્ચ અગ્રતા આપવામાં આવે છે. આ યોજના હેઠળ 6 જાન્યુઆરી 2023 સુધીમાં કુલ 2.7 કરોડ મકાનો મંજૂર કરવામાં આવ્યાં છે અને 2.1 કરોડ મકાનો પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા છે. નાણાકીય વર્ષ 23 માં 52.8 લાખ મકાનો પૂર્ણ કરવાના કુલ લક્ષ્યાંક સામે 32.4 લાખ મકાનો પૂર્ણ કરવામાં આવ્યાં છે.

પાણી અને સ્વચ્છતા

73મા સ્વતંત્રતા દિવસ, 15 ઓગસ્ટ 2019ના રોજ, જલ જીવન મિશન (JJM)ની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી, જે રાજ્યોની ભાગીદારીમાં અમલમાં મૂકવામાં આવશે, 2024 સુધીમાં દરેક ગ્રામીણ ઘરોમાં અને શાળાઓ, આંગણવાડી કેન્દ્રો જેવાં ગામડાંઓમાં જાહેર સંસ્થાઓને નળના પાણીનું જોડાણ પૂરું પાડશે. આશ્રમશાળાઓ (આદિવાસી નિવાસી શાળાઓ), આરોગ્ય કેન્દ્રો વગેરે. ઓગસ્ટ 2019 માં JJMના રોલઆઉટ સમયે, કુલ 18.9 કરોડ ગ્રામીણ પરિવારોમાંથી લગભગ 3.2 કરોડ (17 ટકા) પરિવારોને નળથી પાણીનો પુરવઠો હતો. મિશનની શરૂઆતથી, 18 જાન્યુઆરી 2023 સુધીમાં, 19.4 કરોડ ગ્રામીણ પરિવારોમાંથી, 11.0

કરોડ પરિવારોને તેમના ઘરોમાં નળથી પાણીનો પુરવઠો મળી રહ્યો છે.

મિશન અમૃત સરોવરનો ઉદ્દેશ્ય અમૃત વર્ષ - 75મી દરમિયાન દેશના દરેક જિલ્લામાં 75 જળાશયોના વિકાસ અને પુનર્જીવિત કરવાનો છે. સ્વતંત્રતા વર્ષ. 2022માં રાષ્ટ્રીય પંચાયતી રાજ દિવસ પર સરકાર દ્વારા આ મિશન શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. 50,000 અમૃત સરોવરના પ્રારંભિક લક્ષ્યાંક સામે, કુલ 93,291 અમૃત સરોવર સાઈટ્સની ઓળખ કરવામાં આવી હતી, 54,047થી વધુ સાઈટ્સ પર કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેમાંથી કામો શરૂ કરવામાં આવ્યાં હતાં, કુલ 24,071 અમૃત સરોવરોનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે. આ મિશનએ 32 કરોડ ઘન મીટર પાણી ધારણ કરવાની ક્ષમતા વિકસાવવામાં મદદ કરી અને પ્રતિ વર્ષ 1.04,818 ટન કાર્બનની કુલ કાર્બન સિક્વેસ્ટ્રેશન ક્ષમતા ઊભી કરી. સમુદાયના શ્રમ ધન સાથે મિશન એક જન ચળવળમાં પરિવર્તિત થયું, જ્યાં સ્વતંત્રતા સેનાનીઓ, પદ્મ પુરસ્કારો અને વિસ્તારના વડીલ નાગરિકોએ પણ વોટર યુઝર જૂથોની સ્થાપના સાથે ભાગ લીધો.

FY21થી FY25 સુધી સ્વચ્છ ભારત મિશન (G)નો બીજો તબક્કો અમલમાં છે. ગામડાંઓની ODF સ્થિતિ ટકાવી રાખવા અને ઘન અને પ્રવાહી કચરા વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીઓ સાથે તમામ ગામોને આવરી લેવા માટે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને તમામ ગામોને ODF પ્લસમાં પરિવર્તિત કરવાનો હેતુ છે. ભારતે 2 જી ઓક્ટોબર 2019ના રોજ દેશના તમામ ગામોમાં ODFનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કર્યો હતો. હવે, મિશન હેઠળ નવેમ્બર 2022 સુધી લગભગ 1,24,099 ગામોને ODF પ્લસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓને પ્રથમ 'સ્વચ્છ, સુજલ પ્રદેશ' તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને તેના તમામ ગામોને ODF પ્લસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

સ્મોક ફ્રી ગ્રામીણ ઘરો

પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જ્વલા યોજના હેઠળ 9.5 કરોડ એલપીજી કનેક્શન્સ બહાર પાડવાથી, એલપીજી કવરેજ 62 ટકા (1મે, 2016ના રોજ) થી વધારીને 99.8 ટકા (1 એપ્રિલ 2021ના રોજ) કરવામાં મદદ મળી છે. FY22 માટેના કેન્દ્રીય બજેટમાં, PMUY યોજના હેઠળ વધારાના એક કરોડ LPG કનેક્શન્સ, એટલે કે, ઉજ્જ્વલા 2.0 ના પ્રકાશન માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે - આ યોજના લાભાર્થીઓને ડિપોઝિટ-ફ્રી LPG કનેક્શન, ફર્સ્ટ રિફિલ અને હોટ પ્લેટ મફતમાં આપશે, અને એક સરળ નોંધણી પ્રક્રિયા. આ તબક્કામાં, સ્થળાંતરિત પરિવારોને વિશેષ સુવિધા આપવામાં આવી છે. આ ઉજ્જ્વલા 2.0 યોજના હેઠળ, 24 નવેમ્બર 2022 સુધી 1.6 કરોડ કનેક્શન બહાર પાડવામાં આવ્યાં છે.

ગ્રામીણ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર

તેની શરૂઆતથી જ, પ્રધાનમંત્રી ગ્રામ સડક યોજનાએ મંજૂર કરાયેલા 1,84,984 રસ્તાઓ, 8,01,838 કિમીના માપના 1,84,984 રસ્તાઓ સામે 7,23,893 કિમીની લંબાઈ ધરાવતા 1,73,775 જેટલા રસ્તાઓ અને 7,789 લાંબા સ્પાન બ્રિજ (એલએસબી) બનાવવામાં મદદ કરી છે. LSBs) તેના તમામ વર્ટિકલ્સ/હસ્તક્ષેપ હેઠળ સર્વેને નિર્દેશ કરે છે. સર્વેક્ષણમાં જણાયું છે કે PMGSY પર વિવિધ સ્વતંત્ર અસર મૂલ્યાંકન અભ્યાસો હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા, જે નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે કે યોજનાએ કૃષિ, આરોગ્ય, શિક્ષણ, શહેરીકરણ, રોજગાર સર્જન વગેરે પર સકારાત્મક અસર કરી છે.

સૌભાગ્ય - પ્રધાનમંત્રી સહજ વીજળી હર ઘર યોજના, દેશના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં વીજળી વિનાના તમામ ઇચ્છુક ઘરો અને શહેરી વિસ્તારોમાં તમામ ઇચ્છુક ગરીબ પરિવારોને વીજળીજોડાણો પ્રદાન કરીને સાર્વત્રિક ઘરગથ્થુ વિદ્યુતીકરણ પ્રાપ્ત કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી. કનેક્શન આર્થિક રીતે ગરીબ પરિવારોને મફતમાં આપવામાં આવ્યાં હતાં અને અન્ય લોકો માટે 10 હપ્તામાં કનેક્શન છૂટ્યા પછી રૂ. 500 વસૂલવામાં આવ્યા હતા. સૌભાગ્ય યોજના સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ થઈ અને 31મી માર્ચ 2022ના રોજ બંધ થઈ. દીનદયાળ ઉપાધ્યાય ગ્રામ જ્યોતિ યોજના, ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં વીજ પુરવઠાની ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતામાં સુધારો કરવા માટે ગામો/વસવાટમાં મૂળભૂત વીજમાળખાના નિર્માણ, હાલના ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને મજબૂત અને વધારવા અને હાલના ફીડર/ડિસ્ટ્રિબ્યૂશન ટ્રાન્સફોર્મર્સ/ગ્રાહકોના મીટરિંગની કલ્પના કરી છે. ઓક્ટોબર 2017 માં સૌભાગ્ય સમયગાળાની શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં વિવિધ યોજનાઓ હેઠળ કુલ 2.9 કરોડ પરિવારોનું વીજળીકરણ કરવામાં આવ્યું છે.

મહર્ષિ દયાનંદજીએ ખૂબ જ સરળ શબ્દોમાં કહ્યું હતું કે, જે વ્યક્તિ સૌથી ઓછું મેળવે છે અને સૌથી વધુ યોગદાન આપે છે તે પરિપક્વ છે
- પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

કૃણ્વન્તો વિશ્વમાર્યમ્

મહર્ષિ દયાનંદજીની 200મી જન્મજયંતીનો આ અવસર ઐતિહાસિક છે અને ભવિષ્યનો ઇતિહાસ રચવાની તક પણ છે. આ સમગ્ર વિશ્વ માટે માનવતાના ભવિષ્ય માટે પ્રેરણાની ક્ષણ છે. સ્વામી દયાનંદજી અને તેમનો આદર્શ હતો- 'કૃણ્વન્તો વિશ્વમાર્યમ્'. એટલે કે, આપણે આખા વિશ્વને વધુ સારું બનાવવું જોઈએ, આપણે આખા વિશ્વમાં શ્રેષ્ઠ વિચારો, માનવ આદર્શોનો સંચાર કરવો જોઈએ. તેથી, આજે 21મી સદીમાં, જ્યારે વિશ્વ અનેક વિવાદોમાં ઘેરાયેલું છે, હિંસા અને અસ્થિરતામાં ઘેરાયેલું છે, ત્યારે મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીએ બતાવેલ માર્ગ કરોડો લોકોમાં આશા જગાડે છે. આવા મહત્ત્વના સમયગાળામાં આર્ય સમાજ વતી મહર્ષિ દયાનંદજીની 200મી જન્મજયંતીનો આ શુભ કાર્યક્રમ બે વર્ષ સુધી ચાલુ રહેવાનો છે અને મને આનંદ છે કે ભારત સરકારે પણ આ ઉત્સવ ઊજવવાનું નક્કી કર્યું છે. માનવતાના કલ્યાણ માટે આ અખંડ તપ, યજ્ઞ ચાલી રહ્યો છે, થોડા સમય પહેલાં મને પણ તેનો યજ્ઞ કરવાનો અવસર મળ્યો. આચાર્યજી હવે કહી રહ્યા હતા કે, આ મારું સૌભાગ્ય છે કે મને પણ એ પવિત્ર ભૂમિ પર જન્મ લેવાનું સૌભાગ્ય મળ્યું છે, જેના પર મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીજીનો જન્મ થયો હતો. એ માટીમાંથી મેળવેલ મૂલ્યો, એ માટીમાંથી મને મળેલી પ્રેરણા આજે પણ મને મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતીના આદર્શો તરફ આકર્ષિત કરે છે. હું સ્વામી દયાનંદજીના ચરણોમાં આદરપૂર્વક પ્રણામ કરું છું અને મારા હૃદયના ઊંડાણથી આપ સૌને શુભેચ્છા પાઠવું છું.

દોષ ભારતના ધર્મ અને પરંપરાઓમાં નથી

સાથીઓ, જ્યારે મહર્ષિ દયાનંદજીનો જન્મ થયો ત્યારે દેશ સદીઓની ગુલામીમાં નબળો પડીને તેની આભા, તેનું ગૌરવ, પોતાનો આત્મવિશ્વાસ, બધું જ ગુમાવી રહ્યો હતો. આપણાં મૂલ્યો, આપણા આદર્શોને નષ્ટ કરવાના લાખો પ્રયાસો દરેક ક્ષણે કરવામાં આવ્યા. જ્યારે સમાજમાં ગુલામીની હીનતાનું સંકુલ પ્રવર્તે છે, ત્યારે આધ્યાત્મિકતા અને શ્રદ્ધાના સ્થાને દંભીપણું આવવું સ્વાભાવિક છે. આત્મવિશ્વાસ ધરાવનાર માનવીના જીવનમાં આપણે જોઈએ છીએ, તે દેખાવના આધારે જીવવાનો પ્રયાસ કરે છે. આવી સ્થિતિમાં મહર્ષિ દયાનંદજી આગળ આવ્યા અને સમાજજીવનમાં વેદની સમજને પુનર્જીવિત કરી. તેમણે સમાજને દિશા આપી, પોતાની દલીલોથી સાબિત કર્યું અને વારંવાર કહ્યું કે દોષ ભારતના ધર્મ અને પરંપરાઓમાં નથી. ખામી એ છે કે આપણે તેમના સાચા સ્વભાવને ભૂલી ગયા છીએ અને વિકૃતિઓથી ભરેલા છીએ. તમે કલ્પના કરો કે એવા સમયમાં જ્યારે આપણા પોતાના વેદોની વિદેશી ભાષ્યો, વિદેશી કથાઓ રચવાના પ્રયાસો થઈ રહ્યા હતા, તે નકલી અર્થઘટનોના આધારે આપણને અધોગતિ કરવાના, આપણા ઇતિહાસ અને પરંપરાને ભ્રષ્ટ

કરવાના ઘણા પ્રયાસો થયા, પછી મહર્ષિ દયાનંદજીના આ પ્રયાસો એક વિશાળ જીવનરેખા બનીને આવ્યા. ભારતમાં, એક જડીબુટ્ટીનું સ્વરૂપ છે, તે સમાજમાં એક નવી પ્રાણશક્તિ બની છે. મહર્ષિજીએ સામાજિક ભેદભાવ, ઊંચ-નીચ, અસ્પૃશ્યતા, અનેક વિકૃતિઓ અને સમાજમાં જડમૂળવાળી અનેક બૂરાઈઓ સામે મજબૂત અભિયાન ચલાવ્યું. તમે વિચાર કરો, આજે પણ મારે સમાજની કેટલીક ખરાબીઓ વિશે કંઈક કહેવું છે, જો હું પણ ક્યારેય કહું કે મારે ફરજના માર્ગ પર ચાલવું છે, તો કેટલાક લોકો મને ઠપકો આપે છે કે તમે અધિકારની નહીં પણ ફરજની વાત કરો છો. જો 21મી સદીમાં મારી આ હાલત છે તો 150, 150 કે 200 વર્ષ પહેલાં મહર્ષિજીએ સમાજને રસ્તો બતાવવામાં ઘણી મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હશે. ધર્મ પર જે દુષ્ટતાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો, સ્વામીજીએ તેમને ધર્મના પ્રકાશમાંથી જ દૂર કર્યો. અને મહાત્મા ગાંધીજીએ બહુ મોટી વાત કહી હતી અને ખૂબ જ ગર્વ સાથે કહી હતી, મહાત્મા ગાંધીજીએ કહ્યું હતું કે- ‘સ્વામી દયાનંદજીનો આપણો સમાજ ઋણી છે. પરંતુ અસ્પૃશ્યતા સામેની ઘોષણા એ તેમનું સૌથી મોટું યોગદાન છે.’ મહર્ષિ દયાનંદજી પણ મહિલાઓને લઈને સમાજમાં વિકસી રહેલા રૂઢિપ્રયોગો સામે તાર્કિક અને અસરકારક અવાજ તરીકે ઊભરી આવ્યા હતા. મહર્ષિજીએ સ્ત્રીઓ પ્રત્યેના ભેદભાવને નકારી કાઢ્યો, સ્ત્રી શિક્ષણ માટે અભિયાન શરૂ કર્યું. અને આ વસ્તુઓ 150 કે 200 વર્ષ પહેલાંની છે. આજે પણ ઘણા એવા સમાજ છે, જ્યાં દીકરીઓને શિક્ષણ અને સન્માનથી વંચિત રાખવાની ફરજ પડે છે. સ્વામી દયાનંદજીએ આ બ્યૂગલ ત્યારે ફૂંક્યું હતું જ્યારે પશ્ચિમી દેશોમાં પણ મહિલાઓ માટે સમાન અધિકારો તો દૂરની વાત હતી. મહાત્મા ગાંધીએ કહ્યું હતું કે- ‘સ્વામી દયાનંદજી આપણા સમાજના ઋણી છે. પરંતુ અસ્પૃશ્યતા સામેની ઘોષણા એ તેમની વચ્ચે સૌથી મોટું યોગદાન છે.’

વેદોમાં પાછા ફરો, આજે, દેશ અત્યંત સ્વાભિમાન સાથે તેના વારસા પર ગર્વ અનુભવી રહ્યો છે

સ્વામીજીએ અપીલ કરી હતી - વેદોમાં પાછા ફરો, આજે, દેશ અત્યંત સ્વાભિમાન સાથે તેના વારસા પર ગર્વ અનુભવી રહ્યો છે. આજે દેશ પૂરા આત્મવિશ્વાસ સાથે કહી રહ્યો છે કે દેશમાં આધુનિકતા લાવવાની સાથે સાથે આપણે આપણી પરંપરાઓને પણ સમૃદ્ધ કરીશું. હેરિટેજની સાથે સાથે વિકાસના આ ટ્રેક પર દેશ નવી ઊંચાઈઓ તરફ દોડી રહ્યો છે.

દયાનંદ સરસ્વતીજીએ દરેક વિચારને વ્યવસ્થિત બનાવ્યો, તેને સંસ્થાકીય બનાવ્યો અને સંસ્થાઓને જન્મ આપ્યો

ભાઈઓ અને બહેનો, સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીજીએ માત્ર તેમના જીવનમાં એક માર્ગ જ બનાવ્યો ન હતો, પરંતુ તેમણે ઘણી અલગ-અલગ સંસ્થાઓ, સંસ્થાકીય પ્રણાલીઓ પણ બનાવી હતી અને હું કહીશ કે ઋષિજીએ તેમના જીવનકાળમાં ક્રાંતિકારી વિચારોને વહન કર્યું, તેમને જીવ્યા. લોકોને જીવવા માટે પ્રેરણા આપો. પરંતુ તેણે દરેક વિચારને વ્યવસ્થિત બનાવ્યો, તેને સંસ્થાકીય બનાવ્યો અને સંસ્થાઓને જન્મ આપ્યો. આ સંસ્થાઓ દાયકાઓથી વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ઘણાં મોટાં સકારાત્મક કાર્યો કરી રહી છે. મહર્ષિજીએ પોતે પરોપકારિણી સભાની સ્થાપના કરી હતી. આજે પણ આ સંસ્થા પ્રકાશનો અને ગુરુકુળો દ્વારા વૈદિક પરંપરાને આગળ ધપાવી રહી છે. કુરુક્ષેત્ર ગુરુકુલ હોય, સ્વામી શ્રદ્ધાનંદ ટ્રસ્ટ હોય કે મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતી ટ્રસ્ટ હોય, આ સંસ્થાઓએ રાષ્ટ્રને સમર્પિત ઘણા યુવાનોનું સર્જન કર્યું છે. તેવી જ રીતે, સ્વામી દયાનંદજી દ્વારા પ્રેરિત વિવિધ સંસ્થાઓ ગરીબ બાળકોની સેવા કરવા માટે, અમે સેવાની ભાવના સાથે તેમના ભવિષ્ય માટે કામ કરી રહ્યા છીએ અને આ અમારી સંસ્કૃતિ છે, અમારી પરંપરા છે. મને હવે યાદ છે જ્યારે આપણે ટીવી પર તુર્કીના ભૂકંપના ફૂટેજ જોઈએ છીએ, ત્યારે આપણને બેચેની લાગે છે, આપણને પીડા થાય છે. મને યાદ છે કે 2001માં જ્યારે ગુજરાતમાં ભૂકંપ આવ્યો હતો ત્યારે તે છેલ્લી સદીનો સૌથી ભયાનક ભૂકંપ હતો. ત્યારે મેં પોતે જીવન પ્રભાત ટ્રસ્ટના સામાજિક કાર્યો અને રાહત બચાવમાં તેની ભૂમિકા જોઈ છે. દરેક વ્યક્તિ મહર્ષિજીની પ્રેરણાથી કામ કરતા હતા. સ્વામીજીએ રોપેલું

બીજ આજે એક વિશાળ વટવૃક્ષના રૂપમાં સમગ્ર માનવતાને છાંયો આપી રહ્યું છે. તે છેલ્લી સદીનો સૌથી ભયંકર ભૂકંપ હતો.

જે વ્યક્તિ સૌથી ઓછું મેળવે છે અને સૌથી વધુ યોગદાન આપે છે તે પરિપક્વ છે

સાથીઓ, સ્વામી દયાનંદજીએ આપણને જીવન જીવવાનો બીજો મંત્ર આપ્યો હતો. સ્વામીજીએ ખૂબ જ સરળ શબ્દોમાં કહ્યું હતું કે આખરે પરિપક્વ કોણ છે? તમે કોને પરિપક્વ કહો છો? સ્વામીજીએ ખૂબ જ કરુણાપૂર્ણ વાત કરી હતી, મહર્ષિજીએ કહ્યું હતું - 'જે વ્યક્તિ સૌથી ઓછું મેળવે છે અને સૌથી વધુ યોગદાન આપે છે તે પરિપક્વ છે. તમે કલ્પના કરી શકો છો કે તેમણે આટલી ગંભીર વાત કેટલી સરળતાથી કહી હતી. તેમનો આ જીવનમંત્ર આજે અનેક પડકારોનો ઉકેલ આપે છે. હવે તેને પર્યાવરણના સંદર્ભમાં પણ જોઈ શકાય છે. એ સદીમાં જ્યારે ગ્લોબલ વૉર્મિંગ ક્લાઈમેટ ચેન્જ જેવા શબ્દોનો જન્મ પણ નહોતો થયો ત્યારે કોઈ એ શબ્દો વિશે વિચારી પણ નહોતું શકતું, ત્યારે મહર્ષિજીને તેમના મનમાં આ અનુભૂતિ ક્યાંથી આવી? જવાબ છે - અમારા વેદ, અમારા સ્તોત્રો! વેદોમાં ઘણા સ્તોત્રો, જે સૌથી પ્રાચીન માનવામાં આવે છે, તે પ્રકૃતિ અને પર્યાવરણને સમર્પિત છે. સ્વામીજીએ વેદના જ્ઞાનને ઊંડાણથી સમજી લીધું હતું, તેમણે તેમના સમયગાળામાં તેમના સાર્વત્રિક સંદેશાઓનો વિસ્તાર કર્યો. મહર્ષિજી વેદોના શિષ્ય અને જ્ઞાનમાર્ગના સંત હતા. તેથી, તેની અનુભૂતિ તેના સમય કરતાં ઘણી આગળ હતી.

સ્વતંત્રતા એ મારો આત્મા છે અને ભારતનો અવાજ છે, આ જ મારો પ્રેમ છે

ભાઈઓ અને બહેનો, સ્વામી દયાનંદજીના વ્યક્તિત્વમાંથી આપણને ઘણું શીખવા મળે છે. તેમણે અનેક સ્વાતંત્ર્યસેનાનીઓમાં દેશભક્તિની જ્યોત પ્રજ્વલિત કરી. એવું કહેવાય છે કે એક અંગ્રેજ અધિકારી તેમને મળવા આવ્યા અને તેમને ભારતમાં બ્રિટિશ શાસન કાયમ રહે તે માટે પ્રાર્થના કરવા કહ્યું. સ્વામીજીનો નિર્ભય જવાબ હતો, આંખમાં આંખ મિલાવીને તેમણે અંગ્રેજ અધિકારીને કહ્યું - 'સ્વતંત્રતા એ મારો આત્મા છે અને ભારતનો અવાજ છે, આ જ મારો પ્રેમ છે.' હું ક્યારેય વિદેશી સામ્રાજ્ય માટે પ્રાર્થના કરી શક્યો નહીં, અગણિત મહાપુરુષો, લોકમાન્ય તિલક, નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝ, વીર સાવરકર, લાલા લજપતરાય, લાલા હરદયાલ, શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા, ચંદ્રશેખર આઝાદ, રામપ્રસાદ બિસ્મિલ જેવા લાખો સ્વાતંત્ર્યસેનાનીઓ અને ક્રાંતિકારીઓ મહર્ષિજીથી પ્રેરિત હતા. દયાનંદજી હોય, દયાનંદ એંગ્લો-વૈદિક શાળા શરૂ કરનાર મહાત્મા હંસરાજજી હોય, ગુરુકુળ કાંગરીની સ્થાપના કરનાર સ્વામી શ્રદ્ધાનંદજી હોય, ભાઈ પરમાનંદજી હોય, સ્વામી સહજાનંદ સરસ્વતી હોય, આવાં અનેક ઈશ્વરીય વ્યક્તિત્વોએ સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતી પાસેથી પ્રેરણા લીધી હતી. આર્યસમાજ પાસે મહર્ષિ દયાનંદજીની તે બધી પ્રેરણાઓનો વારસો છે, તે ક્ષમતા તમને વારસામાં મળી છે. અને તેથી જ દેશને પણ તમારા બધા પાસેથી ઘણી અપેક્ષાઓ છે. આર્યસમાજના દરેક આર્યવીર પાસેથી અપેક્ષા છે. મને ખાતરી છે કે આર્યસમાજ રાષ્ટ્ર અને સમાજ માટે આ યજ્ઞોનું આયોજન કરતો રહેશે. માનવતા માટે યજ્ઞનો પ્રકાશ પ્રસરતો રહેશે. આવતા વર્ષે આર્યસમાજની સ્થાપનાનું 150મું વર્ષ પણ શરૂ થવા જઈ રહ્યું છે. આ બંને પ્રસંગો મહત્ત્વના પ્રસંગો છે. અને હવે આચાર્યજીએ સ્વામી શ્રદ્ધાનંદ જીની મૃત્યુતારીખનાં 100 વર્ષ વિશે એટલે કે એક રીતે ત્રિવેણી વિશે વાત કરી છે. મહર્ષિ દયાનંદજી સ્વયં જ્ઞાનના પ્રકાશ હતા, આપણે સૌએ પણ આ જ્ઞાનનો પ્રકાશ બનવું જોઈએ. જે આદર્શો અને મૂલ્યો માટે તેઓ જીવ્યા, જે આદર્શો અને મૂલ્યો માટે તેમણે પોતાનું જીવન વિતાવ્યું અને ઝેર પીને આપણને અમૃત આપ્યું છે, તે અમૃત ભારત માતાના કલ્યાણ માટે અને કરોડો દેશવાસીઓના કલ્યાણ માટે આપણામાં સતત વહેતું રહેશે. આવનારા સમયમાં દેશવાસીઓ, પ્રેરણા આપો, શક્તિ આપો, શક્તિ આપો, આજે હું આર્ય પ્રતિનિધિ સભાની તમામ મહાન હસ્તીઓને પણ અભિનંદન આપું છું. જે રીતે આજના કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે, મને 10-15 મિનિટ માટે આવીને આ બધું જોવાનો મોકો મળ્યો, આયોજન ઉત્કૃષ્ટ કક્ષાનું છે.

ખૂબ ખૂબ આભાર.

REGD. NO. GAMC 563/ 2021-23 VALID UP TO 31-12-2023 RNI NO. 38397/81 MANOGAT LICENCED TO POST WITHOUT PREPAYMENT NO.PMG/NG/077/2021-23 VALID UP TO 31-12-2023 PUBLISHED ON 10th & 25th OF EVERY MONTH AND PERMITTED TO POST AT PSO PATRIKA CHANNEL, AHMEDABAD-2 ON 12/13/14 & 27/28/29th OF EVERY MONTH

ગુજરાત બજેટ ૨૦૨૩-૨૪

- PMJAY-મા યોજનામાં કુટુંબદીઠ વીમાની વાર્ષિક મર્યાદા રૂા. ૫ લાખથી વધારીને રૂા. ૧૦ લાખ કરવામાં આવી.
- 'પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જ્વલા યોજના' હેઠળ ૩૯ લાખ કુટુંબોને દર વર્ષે ૨ રાંધણગેસ સિલિન્ડર વિનામૂલ્યે રીફિલ કરી આપવા રૂા. ૫૦૦ કરોડની જોગવાઈ.
- અરવલ્લી, છોટાઉદેપુર, ડાગ અને મહીસાગર જિલ્લામાં નવી મેડિકલ કોલેજની સ્થાપના કરાશે.
- રૂા. ૧૦ હજાર કરોડના ખર્ચે ૨૦ હજાર મોટી શાળાઓમાં ૫૦ હજાર જેટલા નવા વર્ગખંડો; ૧.૫ લાખ જેટલા જ્ઞાનકુંજ સ્માર્ટ ક્લાસરૂમ.
- સ્માર્ટ સિટી ધોલેરા ખાતે દેશનો પ્રથમ સેમીકોન-ડિસ્પ્લે ફેબ મેન્યુફેક્ચરિંગ પ્લાન્ટ સ્થપાશે.
- દ્વારકામાં નવા એરપોર્ટનું નિર્માણ, કેશોદ એરપોર્ટનું વિસ્તરણ.
- 'શ્રમિક અન્નપૂર્ણા યોજના'નો વ્યાપ વધારી નવાં ૧૫૦ કેન્દ્રો શરૂ કરાશે.
- રિન્યુએબલ એનર્જી ૪૨% કરવાનું લક્ષ્ય
- પાંચ હાઈસ્પીડ કોરિડોરનું નિર્માણ કરાશે
- ગ્રામ્યકક્ષાએ ઘરે-ઘરે ફાઈબર નેટવર્ક આપવામાં આવશે.
- મધ્યાહ્ન ભોજન-આંગણવાડીમાં 'શ્રી અન્ન' (મિલેટ્સ)નો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- રાજ્યમાં ૧૯૮ નવી એમ્બ્યુલન્સ વસાવવામાં આવશે.
- ગિફ્ટ સિટી ખાતે 'ફીનટેક' હબનું નિર્માણ કરાશે.
- વિદ્યમાન વેરાના દરોમાં કોઈ ફેરફાર નહિ
- PNG અને CNGનો ૧૫%થી ઘટાડીને ૫% કરાયો.

Editor : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel
on Behalf of
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
Published From
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001.